Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

ЗВЯЗДА

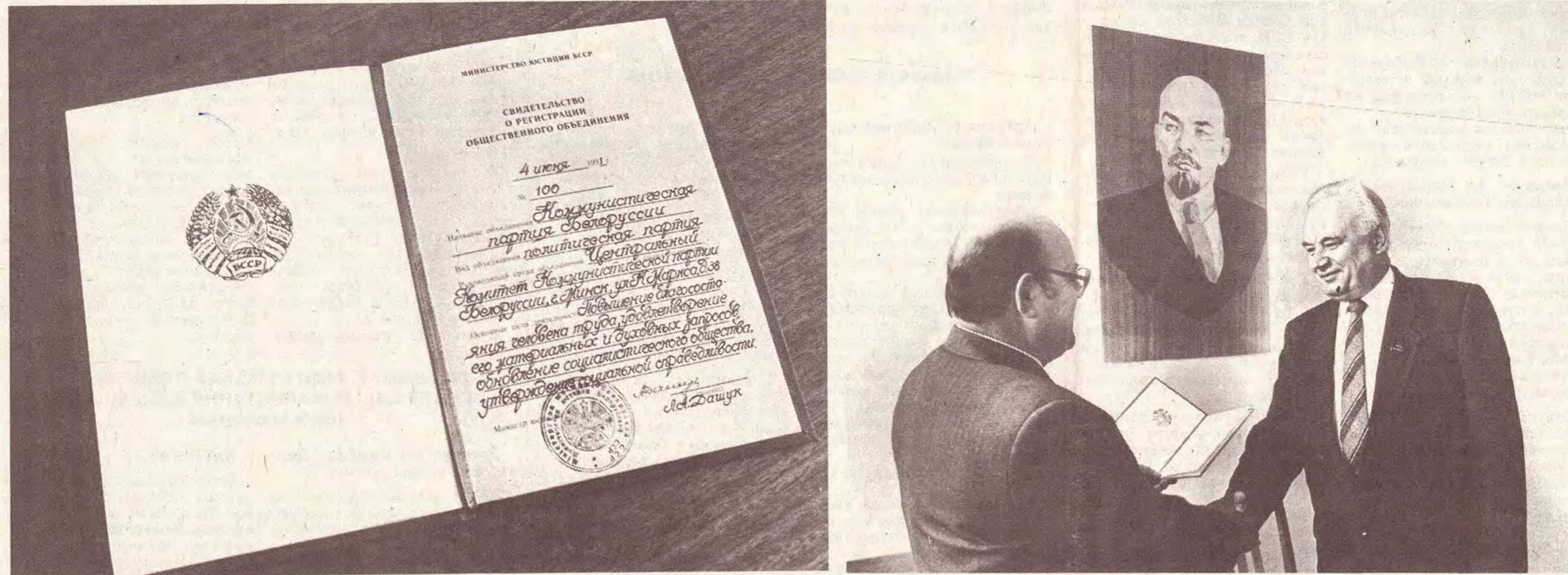
5 чэрвеня 1991 г. СЕРАДА

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

Орган Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў Беларускай ССР

№ 108 (21636)

Цана 10 кап.

ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР СТО

атрымала ўчора ў Міністэрстве юстыцыі БССР Камуністычная партыя Беларусі

Упершыню за больш як 70-гадовую сваю гісторыю Кампартыя рэспублікі (дарэчы, першай у краіне) атрымала афіцыяльнае пасведчанне, што юрыдычна пацвярджае яе статус. Чаму так атрымалася? Як падкрэсліў у сваім інтэрв'ю журналістам першы сакратар ЦК КПБ Анатоль Малафееў, гэта звязана з тымі пераменамі, што адбываюцца ў грамадстве. Раней роля і месца Кампартыі рэгламентаваліся славутым шостым артыкулам Канстытуцыі СССР. Зараз, пасля яго адмены, КПБ узаконьвае сваё існаванне ў тым жа парадку, што і іншыя грамадска-палітычныя партыі, рухі, грамадскія арганізацыі.

Пры атрыманні пасведчання нумар сто з рук міністра юстыцыі БССР Леаніда Дашука А. Малафееў сказаў:

— Сённяшняя падзея важнай вяхой увойдзе ў больш чым сямідзесяцігадовую гісторыю Камуністычнай партыі Беларусі. Яна таксама служыць яркай прыкметай тых глыбокіх перамен, што адбываюцца ў нашым грамадстве.

Іх сутнасць ва ўсё ўзрастаючай патрэбнасці арганізаваць грамадскае жыццё на ясных, дакладных і строгіх прававых пачатках. І нязменнай прыхільніцай такога напрамку развіцця падзей выступае Кампартыя Беларусі.

Цяпер у рэспубліцы няма іншай сілы, якая б больш настойліва і паслядоўна, чым КПБ, выступала ў абарону канстытуцыйных асноў нашай дзяржаўнасці, дабівалася, каб ва ўсіх сферах нашага жыцця панавалі законнасць і правапарадак.

Рэгістрацыя Кампартыі Беларусі з'яўляецца пераканаўчым сведчаннем развіцця дэмакратычных працэсаў у краіне і рэспубліцы, зацвярджэння прынцыпаў прававой дзяржавы. Яна праводзіцца ў поўнай адпаведнасці з законамі Саюза ССР і Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Як вядома, КПСС зарэгістравана як агульнасаюзная палітычная арганізацыя на аснове адзінага Статуту і прызнання юрысдыкцыі саюзных дзяржаўных органаў на ўсёй тэрыторыі краіны. У той жа час у адпаведнасці з пажаданнямі камуністаў рэспублікі, зыходзячы з развіцця яе дзяржаўнасці і суверэнітэту, Бюро ЦК прыняло рашэнне ўвайсці ў Міністэрства юстыцыі БССР з хадайніцтвам аб рэгістрацыі Кампартыі Беларусі як аднаго з самастойных атрадаў КПСС.

Кампартыя Беларусі з часу свайго ўтварэння стала вядучай палітычнай сілай, што аб'ядноўвае прагрэсіўныя слаі грамадства на барацьбу за жыццёвыя інтарэсы працоўных.

Працягваючы справу Кастрычніка, камуністы разам з усім народам выводзілі рэспубліку з векавой адсталасці, беднасці і бяспраўя. Мужна змагаліся яны з ворагам у гады Вялікай Айчыннай вайны.

Ва ўсім, чаго дамаглася Беларусь за апошнія дзесяцігоддзі, — праца, воля і энергія тысяч і тысяч камуністаў, якія разам з усімі працоўнымі рэспублікі ўзнімалі з руін і попелу гарады і сёлы, аднаўлялі народную гаспадарку, развівалі навуку і культуру.

І як бы ні спрабавалі нашы ідэйныя праціўнікі выкрасліць з біяграфіі рэспублікі гэтыя слаўныя старонкі, іх намаганні марныя. Добрыя справы назаўсёды застануцца ў памяці сумленных людзей.

Цяпер, калі ў рэспубліцы, як і ва ўсёй краіне, прымаюцца намаганні да пераадолення крызісных з'яў, Кампартыя Беларусі выступае як палітычная сіла, што імкнецца кансалідаваць для гэтага ўсе прагрэсіўныя рухі, што стаяць на пазіцыях сацыялістычнага выбару.

Яна адстойвала і будзе адстойваць інтарэсы рабочага класа, сялянства, інтэлігенцыі, іншых слаёў насельніцтва.

У гэты цяжкі для краіны час разам з камуністамі, што працуюць у Вярхоўным Савеце і ўрадзе рэспублікі, мы настойліва шукаем шляхі пераадолення цяжкасцей, павышэння жыццёвага ўзроўню людзей.

Рэгістрацыя КПБ з'яўляецца таксама адказам на проціпраўныя дзеянні тых, хто хацеў бы выцесніць яе з палітычнай сістэмы рэспублікі. Цяпер Кампартыя Беларусі будзе жыць і дзейнічаць, як і іншыя зарэгістраваныя грамадскія арганізацыі, пад аховай закона.

Віншуючы камуністаў рэспублікі з гэтай знамянальнай падзеяй, хацеў бы падкрэсліць, гаварыў А. Малафееў, неабходнасць актыўна весці работу па абнаўленню самой партыі, дэмакратызацыі ўнутрыпартыйных адносін, развіццю супрацоўніцтва з грамадскімі арганізацыямі і рухамі сацыялістычнай арыентацыі, канструктыўнага дыялогу з палітычнымі сіламі, што дзейнічаюць у рамках савецкіх законаў.

Сёння, ва ўмовах жорсткіх нападак на КПСС, як ніколі раней патрэбны згуртаванасць нашых радоў, адзінства дзеянняў партыйных арганізацый, трывалая садружнасць усіх камуністаў.

У гэтым — важнейшая перадумова ўзмацнення ўплыву Кампартыі Беларусі на ўсе бакі жыцця рэспублікі, аднаўлення яе аўтарытэту і даверу ў людзей, стабілізацыі сацыяльна-эканамічнай і палітычнай абстаноўкі.

Як падкрэсліў у размове з журналістамі міністр юстыцыі Л. Дашук, пры рэгістрацыі Кампартыі рэспублікі не рабілася ніякіх скідак, поўнасцю вытрымлівалася літара закона пры падрыхтоўцы ўсіх неабходных дакументаў (а іх, аказваецца, патрэбна нямала).

Многіх, у тым ліку і журналістаў, цікавіла пытанне: а як жа неабходны ў такіх выпадках Статут партыі? Як вядома, апошні з'езд камуністаў рэспублікі выказаўся супраць прыняцця свайго Статута, палічыўшы, што гэта можа прывесці да расколу Кампартыі краіны. Ці хапіла дальнабачнасці беларускім партыйцам? І ці няма тут супярэчнасці з законам?

Кампартыя рэспублікі кіруецца ў сваёй дзейнасці Статутам КПСС. Што датычыць праграмы, то яе канцэпцыя распрацавана і зацверджана XXXI з'ездам КПБ. У ёй улічаны асаблівасці грамадска-палітычнай сітуацыі ў рэспубліцы, эканамічнае становішча. На аснове гэтых дакументаў і зарэгістравана КПБ, што адпавядае патрабаванням закона.

Між тым, зазначыў А. Малафееў, на яго думку, Кампартыі суверэннай Беларусі варта было б мець свой Статут. Але пераважае, як вядома, калектыўнае меркаванне. Магчыма, новыя абставіны выклічуць і новыя рашэнні.

Факт рэгістрацыі партыі — абнадзейваючы: з законам у нашай краіне пачынаюць лічыцца. Думаецца, узаконенае становішча дадасць партыі ўпэўненасці і адказнасці. Іншае нас наўрад ці выратуе.

У цырымоніі рэгістрацыі прынялі ўдзел сакратары і члены Бюро ЦК КПБ, група народных дэпутатаў БССР, прадстаўнікі грамадскасці.

Кар. «Звязды».
Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

Пасяджэнне Бюро ЦК Кампартыі Беларусі

На чарговым пасяджэнні бюро ЦК КПБ разгледжана пытанне аб актывізацыі работы ў партыйных камітэтах і арганізацыях па рэалізацыі Закона БССР «Аб мовах у Беларускай ССР». Было адзначана, што абкомамі, гаркомамі, райкомамі КПБ, большасцю партарганізацый навучальных устаноў, устаноў культуры ажыццёўлены меры, якія далі магчымасць надаць новы імпульс працэсам адраджэння роднай мовы, нацыянальнай культуры. Па ініцыятыве Бюро ЦК КПБ была распрацавана праграма «Родная мова», якая стала асновай Дзяржаўнай праграмы развіцця беларускай мовы і іншых нацыянальных моў у Беларускай ССР.

Беларуская мова пачала шырэй выкарыстоўвацца ў штодзённай рабоце партыйных камітэтаў. У большасці з іх адкрыты курсы па яе вывучэнню. Значнае месца адводзяць пытанням моўнай палітыкі партыйныя сродкі масавай інфармацыі. У выніку сумеснай дзейнасці органаў адукацыі, партыйных камітэтаў, бацькоўскай грамадскасці, творчай, навуковай і педагагічнай інтэлігенцыі намеціліся станоўчыя тэндэнцыі ў моўнай сітуацыі ў сярэдняй і вышэйшай школе.

Разам з тым Бюро ЦК Кампартыі Беларусі канстатавала, што многія партыйныя камітэты яшчэ не прынялі мер, адэкватных патрабаванням Закона БССР «Аб мовах у Беларускай ССР», які ўступіў у дзеянне з 1 верасня 1990 г.

Бюро ЦК КПБ рэкамендавала аддзелам ЦК сумесна з пастаяннымі камісіямі вывучыць работу партыйных камітэтаў, камуністаў-кіраўнікоў дзяржаўных і гаспадарчых органаў рэспублікі па рэалізацыі Закона «Аб мовах у Беларускай ССР». Матэрыялы гэтага аналізу намечана разгледзець на пленуме ЦК КПБ па пытаннях культурнай палітыкі.

У адпаведнасці з пастановай Вярхоўнага Савета БССР «Аб парадку ўвядзення Закона Беларускай ССР «Аб мовах у Беларускай ССР», Дзяржаўнай праграмай развіцця беларускай мовы і іншых нацыянальных моў у Беларускай ССР партыйныя камітэты ў 1991—1993 гадах пяройдуць да вядзення дакументацыі і справаводства на беларускай, а ў неабходных выпадках — на беларускай і рускай мовах. У сувязі з гэтым пры партыйных камітэтах, грамадска-палітычных цэнтрах абкомаў КПБ будзе расшырана сетка курсаў па вывучэнню беларускай мовы, выдадзены на ёй нарматыўна-метадычныя дакументы КПСС і КПБ. Устаноўлена, што партыйныя работнікі павінны валодаць беларускай і рускай мовамі ў аб'ёме, неабходным для выканання службовых абавязкаў. На працягу трох гадоў прадугледжваецца перайсці да выкарыстання беларускай мовы як рабочай пры правядзенні з'ездаў, канферэнцый, пленумаў, пасяджэнняў калегіяльных органаў партыйных камітэтаў, сходаў, нарад.

Курсы беларускай мовы і літаратуры, гісторыі і культуры Беларусі ўключаюцца ў вучэбныя планы і праграмы Інстытута паліталогіі і сацыяльнага кіравання Кампартыі Беларусі, на родную мову пераводзіцца выкладанне рада сацыяльна-палітычных дысцыплін.

Партыйным камітэтам рэкамендавана разам з заснавальнікамі шматтыражных, раённых, аб'яднаных, гарадскіх і абласных газет арганізаваць выпуск старонак на беларускай мове, а таксама на мовах груп насельніцтва, якое пражывае на тэрыторыі рэгіёна, практыкаваць публікацыю ў партыйным друку, што выходзіць на рускай мове, матэрыялаў на мове арыгінала.

Ход выканання дадзенага рашэння Бюро ЦК КПБ намечана штогод аналізаваць у Сакратарыяце ЦК.

На пасяджэнні Бюро разгледжана выкананне крытычных заўваг і прапаноў, выказаных на XXXI з'ездзе Кампартыі Беларусі. Адзначалася, што многія з іх рэалізаваны або ўлічаны пры распрацоўцы праграмы дзеянняў ЦК і Кантрольнай камісіі Кампартыі Беларусі па выкананню рашэнняў з'езда, у планах работы Бюро, Сакратарыята, пастаянных камісій, аддзелаў ЦК.

Аднак прынятыя меры пакуль што зрабілі недастаткова эфектыўны ўплыў на абнаўленне дзейнасці партыйных камітэтаў і арганізацый, стабілізацыю грамадска-палітычнай абстаноўкі ў рэспубліцы і не могуць лічыцца вычарпальнымі. Аддзелы ЦК, многія партыйныя камітэты, пярвічныя партарганізацыі не заўсёды дзейнічаюць ініцыятыўна, з улікам сітуацыі, якая хутка мяняецца, не ва ўсім актыўна і энергічна дабіваюцца выканання партыйных рашэнняў.

Неабходна больш прадметна займацца арганізатарскай, ідэалагічнай работай непасрэдна ў пярвічных партарганізацыях, аказваць ім канкрэтную дапамогу ў абнаўленні стылю і метадаў дзейнасці, арганізацыйна-палітычным умацаванні. Неабходна ўзмацніць увагу да пытанняў партыйнай дысцыпліны, павышэння светапогляднага ўзроўню камуністаў, вывучэння і прагназіравання грамадскай думкі, узаемадзеяння са сродкамі масавай інфармацыі. Трэба ажыццявіць канкрэтныя крокі да развіцця канструктыўнага супрацоўніцтва з Саветамі народных дэпутатаў, прафсаюзнымі, маладзёжнымі арганізацыямі і рухамі, нарошчваць намаганні па стварэнню сацыяльных гарантый для насельніцтва ва ўмовах пераходу да рыначных адносін, ліквідацыі вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

Бюро ЦК намеціла ажыццявіць рад дадатковых мер па ўдасканаленню работы навукова-навучальных устаноў Кампартыі Беларусі, а таксама зацвердзіла бюджэт КПБ: па даходах у суме 36.665,0 тыс. рублёў, расходах у суме 61.250,0 тыс. рублёў і асігнаваннях з бюджэту КПСС у суме 24.585,0 тыс. рублёў.

На пасяджэнні Бюро былі разгледжаны і некаторыя іншыя пытанні ўнутрыпартыйнага жыцця.

Прэс-служба ЦК КПБ.

Патрэбна жывая штодзённая работа

У Цэнтральным Камітэце КПБ адбылося сумеснае пасяджэнне пастаяннай камісіі ЦК КПБ па рабоце з пярвічнымі партарганізацыямі і партыйнымі камітэтамі і пастаяннай камісіі Кантрольнай камісіі КПБ па кантролю за выкананнем праграмных дакументаў КПСС і КПБ, Статута КПСС, рашэнняў партыйных з'ездаў і канферэнцый. Разгледжаны праект «Арганізацыйных асноў дзейнасці Кампартыі Беларусі ў сучасных умовах». Гэты дакумент падрыхтаваны ў адпаведнасці з даручэннем XXXI з'езда Кампартыі Беларусі і адлюстроўвае спецыфіку работы партарганізацый рэспублікі.

У выступленнях на пасяджэнні М. П. Еўтух — першы сакратар Бярозаўскага райкома КПБ, А. А. Каханоўскі — намеснік галоўнага канструктара Мінскага вытворчага аб'яднання імя У. І. Леніна, Р. С. Калеснік — сакратар парткома калгаса імя Дзяржынскага Дзяржынскага раёна, І. Д. Стадуб — сакратар парткома Мінскага інстытута культуры, А. П. Дварэцкі — дырэктар Магілёўскага філіяла доследна-канструктарскага бюро аўтаматыкі НВА «Хімаўтаматыка», В. А. Шчукін — машыніст кранатрубаўкладчыка БМУ-2 трэста «Шчокінгазбуд», Я. М. Бабосаў — дырэктар Інстытута сацыялогіі АН БССР і іншыя адзначалі патрэбнасць Кампартыі Беларусі ў такім дакуменце, які можна было б у перспектыве разглядаць як аснову Статута КПБ. Прынята рашэнне апублікаваць праект у партыйным друку і ў далейшым з улікам заўваг і прапаноў камуністаў рэспублікі абмеркаваць на пленуме ЦК КПБ.

Затым на пасяджэнні камісіі ЦК КПБ па рабоце з пярвічнымі партарганізацыямі і партыйнымі камітэтамі абмеркавана дзейнасць партыйных камітэтаў аршанскага завода «Чырвоны Кастрычнік», мікашэвіцкага вытворчага аб'яднання «Граніт», Магілёўскага вытворчага аб'яднання шаўковых тканін. Члены ЦК КПБ М. А. Пятрушын, А. Т. Клімянкоў, А. В. Козыр, Г. К. Капанік, якія выступілі з інфармацыяй, выказвалі сур'ёзную заклапочанасць становішчам спраў у гэтых партарганізацыях. У іх зацягнуўся працэс стабілізацыі партыйных радоў, парткомы не выкарыстоўваюць усе магчымыя формы арганізатарскай і ідэалагічнай работы, каб давесці да камуністаў рашэнні КПСС, КПБ і арганізаваць іх выкананне. Многія камуністы пасіўныя, самаўхіліліся ад партыйных абавязкаў. Прамоўцы адзначалі таксама неабходнасць выпрацоўкі новых падыходаў да кадравай палітыкі партыі, прынцыповай ацэнкі дзеянняў камуністаў, якія разлагаюць партыю знутры.

Камісіяй выказаны прапановы па паляпшэнню партыйнай работы ў гэтых арганізацыях.

На камісіі таксама разгледжаны і ў асноўным адобраны некаторыя рэкамендацыі па актывізацыі членаў ЦК КПБ.

Старшынствавалі і выступілі на пасяджэннях камісій А. С. Камай, В. А. Пячэннікаў.

Прэс-служба ЦК КПБ.

ЦАНА ПАПРАЎКІ

На сесіі Вярхоўнага Савета БССР пасля бурных дэбатаў прыняты Закон «Аб прыярытэтным сацыяльна-культурным і эканамічным развіцці вёскі і аграпрамысловага комплексу». Карэспандэнт БЕЛТА сустрэўся з адным з удзельнікаў дыскусіі народным дэпутатам Беларускай ССР другім сакратаром ЦК КПБ А. С. КАМАЕМ.

— Аляксей Сцяпанавіч, пры абмеркаванні праекта гэтага закона вы настойвалі на ўнясенні ў яго папраўкі аб дзяржаўных гарантыях сацыяльнай абароны, павышэнні жыццёвага ўзроўню сялянства. Абсалютная большасць народных дэпутатаў вас падтрымала. Чым была выклікана гэта прапанова?

— Прапанова аб унясенні ў закон палажэння аб адказнасці дзяржавы за падтрыманне жыццёвага ўзроўню вяскоўцаў мною ўнесена ў сувязі з рэальнай, цяжкай сітуацыяй, якая складваецца ў вёсцы ва ўмовах пераходу да рыначнай эканомікі.

Некіруемы рост цэн на прамысловую прадукцыю, будаўніцтва, паслугі стварыў такую сітуацыю, што сельская гаспадарка рэспублікі павінна будзе зрабіць некампенсуемых затрат амаль на 4 млрд. рублёў. Гэта больш, чым увесь прыбытак, атрыманы калгасамі і саўгасамі ў 1990 годзе (3,6 млрд. рублёў). У такой абстаноўцы акажуцца стратнымі каля 60 працэнтаў гаспадарак. А гэта значыць, па-першае, што яны не будуць мець крыніц фінансавання нават для простага ўзнаўлення. Хочам мы таго ці не, пачнецца згортванне нерэнтабельных галін.

Па-другое, калгасы і саўгасы будуць вымушаны ўразаць свае праграмы сацыяльнага развіцця, што затармозіць паляпшэнне ўмоў працы і быту сельскіх жыхароў.

Па-трэцяе, калгасы і саўгасы не змогуць павялічваць аплату працы работнікам, дапамагаць малазабяспечаным пенсіянерам, інвалідам і іншым катэгорыям грамадзян, якія маюць патрэбу ў гэтым. У выніку яшчэ хутчэй пачне пагаршацца дэмаграфічная сітуацыя ў вёсцы, узмоцніцца міграцыя ў горад. А яна і так вялікая. За 1990 год пакінулі вёску і перабраліся ў горад 50 тыс. сельскіх жыхароў. Пакуль што адрозненні паміж гарадам і вёскай павялічваюцца. Напрыклад, у 1990 годзе ў разліку на 1.000 жыхароў гарадоў пабудавана жылля 587 кв. метраў, а на 1.000 сельскіх жыхароў — толькі 345 кв. метраў. Толькі 17 працэнтаў сельскіх населеных пунктаў маюць водаправод. Значная колькасць населеных пунктаў элементарна нядобраўпарадкавана. Да гэтага года вяскоўцам менш выдзялялася ў разліку на душу насельніцтва прамысловых і харчовых тавараў, ды і цэны на іх былі вышэйшыя.

Або возьмем заработную плату. Хто ведае ўмовы, у якіх працуе даярка, механізатар, той, вядома, скажа, што іх праца павінна аплачвацца значна вышэй, набліжацца да аплаты тых, хто працуе ў складаных умовах. На справе ж сярэдняя зарплата даяркі цяпер ледзь перавышае 300 рублёў, механізатара — 250 рублёў.

Сяляне разумеюць сваю адказнасць перад грамадствам, працягваюць сумленна выконваць свой хлебаробскі абавязак, і яны маюць права спадзявацца, што грамадства, дзяржава адпаведным чынам ацэняць гэта.

Але нават у разглядаемай цяпер на сесіі Вярхоўнага Савета БССР Дзяржаўнай праграме БССР па сацыяльнай абароне насельніцтва і стабілізацыі эканомікі запісана: «...забяспечыць павелічэнне ў 1992 годзе сярэдняй заработнай платы працуючых у сферы матэрыяльнай вытворчасці ў 1,5—2 разы». У адносінах жа да сельскіх працаўнікоў: «...далейшае павелічэнне заработнай платы работнікам сельскай гаспадаркі звыш кампенсацый з бюджэту ажыццяўляць за кошт сродкаў гаспадарак па меры паляпшэння іх фінансавага стану». Аднак фінансавы стан не можа палепшыцца пры адсутнасці парытэту цэн. Вось гэта і выклікала ў мяне жаданне разам з іншымі дэпутатамі-камуністамі прапанаваць да закона папраўку наступнага зместу: «Дзяржава гарантуе сацыяльную абарону сялянства, павышэнне яго жыццёвага ўзроўню...»

— А як вы ацэньваеце закон у цэлым?

— Гэта па сутнасці першая буйная заканадаўчая акцыя на карысць сялянства, як бы першае афіцыяльнае прызнанне грамадствам неабходнасці ўсенароднай дапамогі сельскаму працаўніку. Лічу, што прыняцце закона стане стымулам для вяскоўцаў, уселіць у іх аптымізм і ўпэўненасць у будучыні. Бо вёска атрымлівае дзяржаўную гарантыю на сацыяльнае развіццё і ўмацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы. Для яе законам устанаўліваецца цвёрдая доля ў дзяржаўных капітальных укладаннях, у бюджэце рэспублікі, у матэрыяльна-тэхнічных рэсурсах, прадастаўляюцца льготы і перавагі гаспадаркам і сельскім жыхарам. А галоўнае, паўтаруся, закон гарантуе эквівалентнасць тавараабмену паміж сельскай гаспадаркай і іншымі галінамі, аб чым многа было сказана і напісана. Такі закон даўно чакалі сельскія працаўнікі.

ЗАЯВА

прэзідыума Цэнтральнай Кантрольнай Камісіі Камуністычнай партыі Савецкага Саюза

На 12 чэрвеня Ленсаветам назначаны рэферэндум аб перайменаванні Ленінграда ў Санкт-Пецярбург.

Для многіх пакаленняў савецкіх людзей, камуністаў, Ленінград — гэта не проста геаграфічны пункт на карце. Гэта сімвал рэвалюцыі, даніна павагі да чалавека, які стаяў ля вытокаў першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы. Ленінград і ленінградцы здзівілі ўвесь свет сваёй мужнасцю і стойкасцю ў трагічныя блакадныя 900 дзён і начэй.

І сёння горад Леніна — гэта наша жывая гісторыя з яе светлымі і горкімі старонкамі, нашы боль і надзея. Ён належыць і загінуўшым і жывым. Ён належыць усёй краіне, усяму савецкаму народу.

У гэтыя дні ў цэнтральныя органы партыі, у сродкі масавай інфармацыі паступаюць шматлікія звароты камуністаў, людзей розных палітычных поглядаў, узростаў і нацыянальнасцей. Іх абурае маральная глухата, непрыкрыты цынізм тых, хто спрабуе перакрэсліць савецкі перыяд нашай гісторыі, кінуць цень на Леніна.

Ніхто не мае права пераступаць чалавечыя законы, не лічыцца з воляй мільёнаў савецкіх людзей, выконваючы якую II з'езд Саветаў СССР прысвоіў гораду на Няве імя Леніна.

Палітычныя гульні вакол перайменавання Ленінграда — гэта і спроба пэўных колаў сарваць цяперашні працэс кансалідацыі грамадства, выклікаць новы віток проціcтаяння, адцягнуць народ ад вырашэння надзённых праблем.

Мы заклікаем камуністаў, усіх сумленных людзей сказаць сваё рашучае НЕ арганізатарам недастойнай акцыі па перайменаванню Ленінграда.

Спадзяёмся, што свае слова скажуць Вярхоўныя Саветы СССР і РСФСР, а таксама Прэзідэнт краіны.

Ад Камітэта па Дзяржаўных прэміях Беларускай ССР

Камітэт па Дзяржаўных прэміях Беларускай ССР у галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры паведамляе, што прыём работ на атрыманне Дзяржаўных прэмій БССР 1992 года праводзіцца да 31 снежня 1991 года.

Работы прадстаўляюцца адпаведна парадку, прадугледжанаму палажэннем аб прэміях і інструкцыяй, якую можна атрымаць у камітэце.

Па ўсіх пытаннях, звязаных з вылучэннем работ і афармленнем іх для прадстаўлення, просім звяртацца ў Камітэт па Дзяржаўных прэміях БССР: 220600, Мінск, вул. Фрунзе, 5 (3-ці паверх, пакой 309). Тэлефоны: 36-86-71, 36-90-76.

ЧАС ПАДПІСАННЯ У ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ У 21.05.

ПРАЕКТ

Закон Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

АБ НАБЫЦЦІ ГРАМАДЗЯНАМІ І ЮРЫДЫЧНЫМІ АСОБАМІ АБ'ЕКТАЎ ДЗЯРЖАЎНАЙ УЛАСНАСЦІ

(аб прыватызацыі)

Гэты Закон вызначае агульныя прававыя, эканамічныя і арганізацыйныя асновы працэсу прыватызацыі аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці на тэрыторыі Беларускай ССР, устанаўлівае асноўныя правілы і парадак набыцця правоў уласнасці на гэтыя аб'екты грамадзянамі і юрыдычнымі асобамі.

Закон накіраваны на фарміраванне інстытута ўласнасці грамадзян на сродкі вытворчасці, забеспячэнне рэальнай разнастайнасці форм уласнасці, неабходнай для пераходу да рынячнай эканомікі.

Раздзел І. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 1. Паняцце прыватызацыі

Прыватызацыя — передача права ўласнасці на прадпрыемствы, маёмасныя комплексы і іншую маёмасць ад дзяржавы да грамадзян і тых юрыдычных асоб, дзейнасць якіх заснавана на недзяржаўных формах уласнасці.

У выніку прыватызацыі дзяржава страчвае права валодання, распараджэння, карыстання аб'ектамі дзяржаўнай маёмасці, а дзяржаўныя органы — права кіравання імі.

Артыкул 2. Заканадаўства Беларускай ССР аб прыватызацыі

Гэтым Законам устанаўліваюцца ўмовы набыцця грамадзянамі і юрыдычнымі асобамі, дзейнасць якіх заснавана на недзяржаўных формах уласнасці, аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці.

Асаблівасці набыцця аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці замежнымі юрыдычнымі асобамі і грамадзянамі рэгулююцца заканадаўствам аб замежных інвестыцыях.

Прыватызацыя зямельнага і жыллёвага фонду рэгулюецца іншымі заканадаўчымі актамі.

Адносіны, якія ўзнікаюць у працэсе прыватызацыі, не прадугледжаныя гэтым Законам, рэгулююцца адпаведным заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 3. Аб'екты прыватызацыі

Прыватызацыя аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці дапускаецца ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі.

Аб'ектамі прыватызацыі могуць быць дзяржаўныя прадпрыемствы (аб'яднанні), арганізацыі, структурныя адзінкі аб'яднанняў, вытворчасці, цэхі, іншыя падраздзяленні прадпрыемстваў, арганізацый як адзіныя маёмасныя комплексы.

Аб'екты дзяржаўнай уласнасці не падлягаюць прыватызацыі ў выпадках, калі:

іх функцыяніраванне звязана з пагрозай для жыцця і здароўя людзей, а таксама асобым рэжымам кіравання;

захаванне іх у дзяржаўнай уласнасці дыктуецца інтарэсамі абароназдольнасці і бяспекі дзяржавы;

яны неабходны для выканання дзяржаўнымі органамі ўскладзеных на іх функцый;

на іх дзейнасць распаўсюджваецца манаполія дзяржавы.

Віды аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці, якія не падлягаюць прыватызацыі, устанаўліваюцца заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 4. Суб'екты, якія набываюць дзяржаўную маёмасць

Суб'ектамі, якія набываюць дзяржаўную маёмасць, могуць быць:

грамадзяне, працоўныя калектывы, юрыдычныя асобы, дзейнасць якіх заснавана на недзяржаўных формах уласнасці, Беларускай ССР;

грамадзяне і юрыдычныя асобы іншых саюзных (аўтаномных) рэспублік;

замежныя грамадзяне і юрыдычныя асобы.

Юрыдычнай асобай, дзейнасць якой заснавана на недзяржаўных формах уласнасці, прызнаецца юрыдычная асоба, больш 50 працэнтаў статутнага фонду (статутнага капіталу) якой не належыць дзяржаве і не кантралюецца ёй.

Удзел грамадзян іншых саюзных (аўтаномных) рэспублік, замежных грамадзян у прыватызацыі ўласнасці вырашаецца ў адносінах да рэспубліканскай уласнасці Саветам Міністраў Беларускай ССР, у адносінах да камунальнай уласнасці — адпаведным мясцовым Саветам.

У якасці суб'екта прыватызацыі не могуць выступаць прадстаўнікі органаў дзяржаўнай і выканаўчай улады: народныя дэпутаты, работнікі выканаўчых органаў улады і праваахоўных органаў, работнікі органа кіравання дзяржаўнай маёмасцю, за выключэннем бязвыплатнай прыватызацыі належнай кожнаму грамадзяніну вартасці дзяржаўнай маёмасці і пакупкі на агульных падставах акцый, якія рэалізуюцца на свабодным рынку каштоўных папер.

Артыкул 5. Умовы і асноўныя прынцыпы правядзення прыватызацыі

Абавязковымі ўмовамі правядзення прыватызацыі аб'ектаў дзяржаўнай маёмасці з'яўляюцца:

наяўнасць заяўкі на прыватызацыю маёмасці, якая падаецца ў Камітэт па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў БССР або яго тэрытарыяльнаму органу, або органу прыватызацыі мясцовага Савета народных дэпутатаў, ці адпаведнага запісу ў спісах, вызначаных праграмамі прыватызацыі;

апублікаванне інфармацыі аб аб'екце, які прыватызуецца, і выкананне неабходных патрабаванняў, што мае на ўвазе канкурэнцыю суб'ектаў прыватызацыі дзяржаўнай маёмасці.

Заканадаўствам Беларускай ССР, а таксама рашэннямі мясцовых Саветаў народных дэпутатаў могуць устанаўлівацца дадатковыя ўмовы правядзення прыватызацыі.

Асноўнымі прынцыпамі правядзення прыватызацыі аб'ектаў дзяржаўнай маёмасці з'яўляюцца:

размежаванне кампетэнцыі па ажыццяўленню прыватызацыі паміж органамі ўлады і кіравання рознага ўзроўню;

дыферэнцыраванасць метадаў, форм і працэдур прыватызацыі;

прыярытэт платных форм прыватызацыі аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці;

прадастаўленне кожнаму грамадзяніну Беларускай ССР права на бязвыплатнае атрыманне часткі дзяржаўнай маёмасці;

прадастаўленне членам працоўных калектываў і іншым грамадзянам ільгот пры ажыццяўленні прыватызацыі;

улік інтарэсаў працоўнага калектыву пры выбары форм і вызначэння парадку прыватызацыі;

кантроль за ажыццяўленнем прыватызацыі з боку дзяржавы.

Раздзел ІІ. АРГАНІЗАЦЫЯ І ПАРАДАК ПРАВЯДЗЕННЯ ПРЫВАТЫЗАЦЫІ

Артыкул 6. Органы прыватызацыі

Пры ажыццяўленні прыватызацыі аб'ектаў рэспубліканскай уласнасці інтарэсы дзяржавы як уласніка прадстаўляе Камітэт па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР і яго тэрытарыяльныя органы, а аб'ектаў камунальнай уласнасці — органы прыватызацыі мясцовых Саветаў (у далейшым — органы прыватызацыі).

ВАРЫЯНТ.

Арганізацыю работ па прыватызацыі забяспечвае Дзяржаўны камітэт прыватызацыі Беларускай ССР, які ствараецца па рашэнню Вярхоўнага Савета Беларускай ССР у саставе Савета Міністраў Беларускай ССР, і яго тэрытарыяльныя органы.

Прадстаўніком інтарэсаў дзяржавы як уласніка маёмасці (прадаўцом) пры правядзенні прыватызацыі прадпрыемстваў з'яўляецца Беларускі фонд дзяржаўнай маёмасці — дзяржаўная фінансавая кампанія, якая дзейнічае на камерцыйных пачатках, ствараецца па рашэнню Вярхоўнага Савета Беларускай ССР і падсправаздачная толькі яму.

Артыкул 7. Праграмы прыватызацыі

Прыватызацыя ў Беларускай ССР ажыццяўляецца ў адпаведнасці з праграмамі, якія распрацоўваюцца Камітэтам па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР, органамі па прыватызацыі мясцовых Саветаў народных дэпутатаў тэрмінам не менш чым на адзін год.

Праграмы прыватызацыі аб'ектаў рэспубліканскай уласнасці зацвярджаюцца Саветам Міністраў Беларускай ССР, а праграмы прыватызацыі аб'ектаў камунальнай уласнасці — адпаведнымі выканаўчымі камітэтамі мясцовых Саветаў народных дэпутатаў.

У праграмах вызначаюцца мэты, прыярытэты і абмежаванні пры правядзенні прыватызацыі.

Праграмы ўключаюць:

абгрунтаванне выбару Камітэтам аб'ектаў і форм прыватызацыі, метадаў ацэнкі аб'ектаў, спосабаў плацяжу;

прагноз развіцця прыватызацыі ў галіновым і рэгіянальным аспектах;

віды (групы) аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці, як тых, якія не падлягаюць прыватызацыі ў дадзеным перыядзе, так і намечаных да прыватызацыі;

магчымыя льготы для юрыдычных асоб і грамадзян;

нарматывы размеркавання атрыманых у працэсе прыватызацыі грашовых сродкаў і іншыя нарматывы;

матэрыяльныя, фінансавыя і арганізацыйныя адносіны Камітэта і яго органаў з іншымі органамі дзяржаўнай улады і кіравання.

Мэты і прыярытэты пры выбары аб'ектаў і форм прыватызацыі, метадаў ацэнкі аб'ектаў і спосабаў плацяжу вызначаюцца зыходзячы з наступных крытэрыяў:

стварэння канкурэнтнага асяроддзя для эфектыўнага функцыяніравання рыначнай эканомікі;

абнаўлення вытворчасці і павелічэння яго аб'ёмаў;

фінансавай эфектыўнасці продажу аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці;

задавальнення патрэбнасцей людзей, якія жывуць у дадзеным рэгіёне або працуюць на дадзеным прадпрыемстве;

забеспячэння эканамічнай незалежнасці, сацыяльнай стабільнасці і бяспекі дзяржавы.

Артыкул 8. Ініцыятыва ў правядзенні прыватызацыі

Прыватызацыя аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці можа праводзіцца па ініцыятыве:

працоўнага калектыву прадпрыемства, яго структурных падраздзяленняў і філіялаў;

грамадзян Беларускай ССР, грамадзян іншых саюзных рэспублік і замежных дзяржаў;

юрыдычных асоб;

органаў прыватызацыі.

Заяўка на набыццё аб'екта падаецца ў адпаведны орган прыватызацыі. Форма заяўкі ўстанаўліваецца Камітэтам па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР.

Заяўка працоўнага калектыву прымаецца да разгляду пры ўмове згоды на прыватызацыю больш за палову членаў працоўнага калектыву.

У выпадках, прадугледжаных заканадаўствам Беларускай ССР, суб'ект, які набывае дзяржаўную маёмасць, у неабходных выпадках павінен мець ліцэнзію на права вядзення адпаведнай дзейнасці.

Артыкул 9. Прыватызацыя па ініцыятыве органаў прыватызацыі

Рашэнне аб прыватызацыі па ініцыятыве органаў прыватызацыі з улікам меркавання адпаведных міністэрстваў, ведамстваў і выканкомаў мясцовых Саветаў народных дэпутатаў даводзіцца да працоўнага калектыву прадпрыемства. На працягу месяца з дня атрымання пісьмовага паведамлення працоўны калектыў ва ўстаноўленай форме пацвярджае сваю згоду на ўдзел у прыватызацыі дадзенага аб'екта або адхіляе прапанову. Для пацвярджэння згоды на прыватызацыю з боку працоўнага калектыву неабходна станоўчае рашэнне больш за палову яго членаў.

Неатрыманне адказу ў месячны тэрмін лічыцца роўным адмове ад удзелу ў прыватызацыі.

Пры адмове працоўнага калектыву ад удзелу ў прыватызацыі адпаведныя органы прыватызацыі ў двухтыднёвы тэрмін прымаюць канчатковае рашэнне аб правядзенні або прыпыненні прыватызацыі дадзенага аб'екта. Рашэнне аб правядзенні прыватызацыі можа быць абскарджана працоўным калектывам у судовым парадку.

Прыватызацыя без згоды працоўнага калектыву можа ажыццяўляцца ў адносінах да прадпрыемстваў:

уключаных у дзяржаўныя праграмы прыватызацыі;

прыватызацыя якіх праводзіцца па ініцыятыве органаў, упаўнаважаных кіраваць дзяржаўнай маёмасцю.

Артыкул 10. Парадак прыняцця рашэння аб прыватызацыі

Рашэнне аб прыватызацыі прадпрыемства рэспубліканскай ці камунальнай уласнасці прымаецца адпаведным органам прыватызацыі.

Рашэнне аб прыватызацыі прымаецца на працягу двух месяцаў з дня ўнясення прапановы і даводзіцца ў пісьмовай форме да суб'екта, які выступіў з прапановай аб прыватызацыі, і працоўнага калектыву.

У выпадку прыняцця адмоўнага рашэння аб прыватызацыі прадпрыемства орган, які прыняў рашэнне, павінен разам з адпаведным абгрунтаваннем адмовы ўказаць умовы, пры якіх прыватызацыя можа быць ажыццёўлена.

Адмова ў набыцці аб'екта дзяржаўнай уласнасці можа быць у выпадку, калі:

асоба, якая падала заяву, не можа выступаць суб'ектам прыватызацыі;

ёсць заканадаўча ўстаноўленае абмежаванне на прыватызацыю таго віда дзяржаўнай уласнасці, да якога адносіцца дадзены аб'ект;

прыватызацыя аб'екта не ўваходзіць у кампетэнцыю органаў прыватызацыі.

Рашэнне аб прыватызацыі рэспубліканскай уласнасці, прынятае тэрытарыяльным органам Камітэта па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР, можа быць перагледжана гэтым Камітэтам па ўласнай ініцыятыве ці па прадстаўленню трэціх асоб.

Рашэнне органаў прыватызацыі аб прыватызацыі аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці або адмове ў яго правядзенні, а таксама неразгляд прапановы ва ўстаноўлены тэрмін можа быць абскарджана ў судовым парадку.

Артыкул 11. Камісія па прыватызацыі

Пры станоўчым рашэнні аб прыватызацыі аб'екта дзяржаўнай уласнасці Камітэтам па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР, яго тэрытарыяльнымі органамі і органамі прыватызацыі мясцовых Саветаў народных дэпутатаў ствараецца камісія па прыватызацыі, якая арганізуе выкананне работ, звязаных з прыватызацыяй канкрэтнага аб'екта.

У састаў камісіі ўключаюцца прадстаўнікі ўласніка, адміністрацыі, працоўнага калектыву, яго прафсаюзнай арганізацыі, фінансавага органа, банка, іншыя спецыялісты.

Камісія па прыватызацыі можа фарміраваць групы экспертаў па асобных напрамках работы, прыцягваць кансультацыйныя, аўдзітарскія і іншыя арганізацыі з аплатай за кошт сродкаў прадпрыемства, якое прыватызуецца.

Камісія сумесна з адміністрацыяй прадпрыемства рыхтуе па ўстаноўленай форме неабходную інфармацыю аб прадпрыемстве, якое пераўтвараецца, для суб'ектаў, што ўдзельнічаюць у прыватызацыі, а таксама для грамадскасці.

Камісія складае план прыватызацыі аб'екта дзяржаўнай уласнасці.

План прыватызацыі ўключае: выбар формы прыватызацыі, пры неабходнасці — праект рэарганізацыі прадпрыемства, вызначэнне вартасці аб'екта, форму плацяжу (разлікаў). З улікам канкрэтных умоў у план прыватызацыі могуць уключацца і іншыя пытанні.

У выпадку адхілення плана прыватызацыі працоўным калектывам прадпрыемства камісія па прыватызацыі павінна прапанаваць іншы варыянт плана. Пры паўторным адхіленні плана прыватызацыі працоўным калектывам канчатковае рашэнне аб формах і парадку правядзення прыватызацыі прымае адпаведны орган прыватызацыі.

Артыкул 12. Ацэнка вартасці аб'ектаў прыватызацыі

Ацэнку вартасці аб'екта дзяржаўнай уласнасці, які прыватызуецца, ажыццяўляе камісія па прыватызацыі на аснове нарматыўных дакументаў, што зацвярджаюцца Камітэтам па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР па ўзгадненню з Міністэрствам фінансаў Беларускай ССР.

У састаў маёмасці, якая ацэньваецца, уключаюцца асноўныя фонды, матэрыяльныя абаротныя сродкі, фінансавыя актывы, незавершанае будаўніцтва.

Ацэнка вартасці аб'ектаў прыватызацыі ажыццяўляецца двума метадамі:

на аснове рыначнай вартасці, якая ўлічвае прыбытковасць прадпрыемства, што прыватызуецца, магчымы попыт на выпускаемую прадукцыю, месцазнаходжання прадпрыемства і іншыя фактары;

на аснове балансавай вартасці аб'екта прыватызацыі, якая вызначаецца па выніках інвентарызацыі яго маёмасці.

Ацэнка вартасці аб'екта прыватызацыі на аснове рыначнай вартасці прымяняецца, як правіла, для маёмасці рэнтабельнага прадпрыемства.

Метад ацэнкі па балансавай вартасці аб'екта прыватызацыі выкарыстоўваецца, як правіла, для нізкарэнтабельных і стратных прадпрыемстваў, а таксама пры ліквідацыі прадпрыемстваў.

Артыкул 13. Падрыхтоўка аб'екта дзяржаўнай уласнасці да прыватызацыі

Падрыхтоўка аб'екта дзяржаўнай уласнасці да прыватызацыі ўключае вызначэнне саставу маёмаснага комплексу, які падлягае прыватызацыі, інвентарызацыю яго вытворчых і невытворчых фондаў (ацэнку актываў і пасіваў), у выпадку неабходнасці — рэарганізацыю гэтага аб'екта, правядзенне растлумачальнай работы ў працоўным калектыве і вырашэнне іншых пытанняў з улікам спецыфікі аб'екта.

Орган прыватызацыі па прапанове камісіі па прыватызацыі прымае рашэнне аб парадку і ўмовах выкарыстання аб'ектаў вытворчай і сацыяльнай інфраструктуры, якія знаходзяцца на балансе прадпрыемства, зыходзячы з наступных варыянтаў:

продаж указаных аб'ектаў членам працоўнага калектыву, іншым грамадзянам і юрыдычным асобам, якія набываюць маёмасць прадпрыемства;

захаванне існуючага парадку і ўмоў выкарыстання аб'ектаў вытворчай і сацыяльнай інфраструктуры, якія застаюцца ва ўласнасці дзяржавы;

бязвыплатная іх передача ва ўласнасць членаў працоўнага калектыву, іншых грамадзян і юрыдычных асоб, якія набываюць маёмасць прадпрыемства;

передача ўказаных аб'ектаў на баланс мясцовых органаў.

Рэшткі грашовых сродкаў фондаў эканамічнага стымулявання могуць выкарыстоўвацца для набыцця прадпрыемства (дзяржмаёмасці) членамі яго працоўнага калектыву, калі апошні выступае як суб'ект прыватызацыі. У адваротным выпадку, выкарыстанне рэшткаў грашовых сродкаў фондаў эканамічнага стымулявання вызначаецца камісіяй па прыватызацыі. Пры гэтым члены працоўнага калектыву карыстаюцца правамі размеркавання фонду эканамічнага стымулявання ў адпаведнасці з Законам Беларускай ССР «Аб прадпрыемствах у Беларускай ССР».

Раздзел ІІІ. ФОРМЫ ПРЫВАТЫЗАЦЫІ

Артыкул 14. Асноўныя формы прыватызацыі

Прыватызацыя можа ажыццяўляцца ў наступных асноўных формах:

пераўтварэння дзяржаўнага прадпрыемства ў акцыянернае таварыства, калектыўнае прадпрыемства, іншае гаспадарчае таварыства;

выкупу маёмасці дзяржаўнага прадпрыемства, здадзенага ў арэнду, арэндным прадпрыемствам або іншым арандатарам;

продажу дзяржаўных прадпрыемстваў па конкурсу або на аўкцыёне юрыдычным асобам і грамадзянам, у тым ліку і членам працоўнага калектыву прадпрыемства, якое прыватызуецца;

бязвыплатнай передачы маёмасці.

Прыватызацыя можа ажыццяўляцца ў іншых формах, якія не супярэчаць дзеючаму заканадаўству.

Артыкул 15. Пераўтварэнне дзяржаўных прадпрыемстваў у акцыянерныя таварыствы, іншыя гаспадарчыя таварыствы

Парадак пераўтварэння дзяржаўнага прадпрыемства ў акцыянернае таварыства, іншае гаспадарчае таварыства вызначаецца гэтым Законам і іншым заканадаўствам Беларускай ССР. Пры гэтым у якасці заснавальніка акцыянернага таварыства, іншага гаспадарчага таварыства пры пераўтварэнні прадпрыемства, якое знаходзіцца ў рэспубліканскай уласнасці, выступае Камітэт па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР і яго тэрытарыяльныя органы, а ў камунальнай уласнасці — органы прыватызацыі мясцовых Саветаў народных дэпутатаў.

Акрамя таго, у якасці заснавальнікаў могуць выступаць і інвестыцыйныя фонды, упаўнаважаныя на тое органамі прыватызацыі.

Камітэт па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР або органы прыватызацыі мясцовых Саветаў народных дэпутатаў вызначаюць парадак і ўмовы распаўсюджання акцый (паёў). У якасці трымальнікаў акцый (паёў) могуць выступаць:

суб'екты прыватызацыі;

органы прыватызацыі.

Пры пераўтварэнні дзяржаўнага прадпрыемства ў акцыянернае таварыства, іншае гаспадарчае таварыства размер яго статутнага фонду вызначаецца зыходзячы з ацэначнай вартасці маёмасці прадпрыемства, якое пераўтвараецца.

Продаж акцый ажыццяўляецца Камітэтам па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР, яго тэрытарыяльнымі органамі, органамі прыватызацыі мясцовых Саветаў народных дэпутатаў і пасрэднікамі.

Нерэалізаваныя акцыі застаюцца ў распараджэнні органаў прыватызацыі.

Артыкул 16. Пераўтварэнне дзяржаўнага прадпрыемства ў калектыўнае прадпрыемства

Пераўтварэнне дзяржаўнага прадпрыемства ў калектыўнае прадпрыемства ажыццяўляецца на аснове пераходу ўсёй маёмасці прадпрыемства ва ўласнасць членаў працоўнага калектыву шляхам выкупу або набыцця маёмасці іншымі, прадугледжанымі заканадаўствам спосабамі.

Парадак устанаўлення долей (паёў) работнікаў-саўладальнікаў вызначаецца статутам калектыўнага прадпрыемства.

Артыкул 17. Выкуп маёмасці, якая арандуецца

Выкуп дзяржаўнай маёмасці, якая арандуецца, ажыццяўляецца са згоды арэндадаўцы ў адпаведнасці з Законам Беларускай ССР «Аб арэндзе» і гэтым Законам.

Рашэнне аб выкупе маёмасці, якая арандуецца, прымаецца агульным сходам (канферэнцыяй) калектыву арандатараў прадпрыемства, правамоцным прымаць рашэнні, не менш чым дзвюма трацямі галасоў яго членаў, што прысутнічаюць на сходзе (канферэнцыі).

Кіраўніцтва арэнднага прадпрыемства на падставе рашэння агульнага сходу (канферэнцыі) распрацоўвае праект дагавора выкупу маёмасці, якая арандуецца, і накіроўвае яго органу прыватызацыі, дзе ён разглядаецца ў якасці заяўкі на прыватызацыю. У выпадку станоўчага рашэння па праекту дагавора выкупу ў састаў ствараемай камісіі па прыватызацыі ўключаюцца прадстаўнік арандатара і арэндадаўцы.

Конкурс або аўкцыён для выкупу дзяржаўнай маёмасці, якая арандуецца, не праводзіцца.

Пасля поўнага выкупу кіраўніцтва прадпрыемства афармляе дагавор куплі-продажу.

Тэрміны выкупу маёмасці, якая арандуецца, вызначаюцца дагаворам выкупу і могуць устанаўлівацца да заканчэння тэрміну арэнды.

Артыкул 18. Парадак і ўмовы правядзення конкурсу

Парадак продажу дзяржаўных прадпрыемстваў па конкурсу ажыццяўляецца на аснове заканадаўства Беларускай ССР і іншых нарматыўных актаў, якія рэгулююць парадак правядзення конкурсаў.

У конкурсах па набыццю дзяржаўных прадпрыемстваў, якія праводзяцца ў адпаведнасці з гэтым Законам, могуць удзельнічаць у якасці пакупнікоў суб'екты прыватызацыі.

Рашэнне аб продажу аб'екта прыватызацыі па конкурсу прымаецца органамі прыватызацыі. Продаж аб'екта прыватызацыі па конкурсу ажыццяўляе конкурсная камісія.

Парадак правядзення конкурсу рэгулюецца адпаведным палажэннем, зацверджаным Саветам Міністраў Беларускай ССР.

Продаж аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці па конкурсу заключаецца ў прадастаўленні за плату правоў уласнасці асобнаму пакупніку, які прапанаваў у ходзе конкурсу найлепшыя, з пункту гледжання прадаўца, умовы.

Да ліку ўмоў конкурсу могуць быць аднесены:

цана аб'екта прыватызацыі;

абавязацельствы пакупніка па вытворчасці пэўных відаў прадукцыі і (або) паслуг;

абмежаванні па цэнах і тарыфах на выраблаемую прадукцыю і паслугі;

абавязацельствы пакупніка па абароне навакольнага асяроддзя;

абавязацельствы па захаванню або стварэнню новых рабочых месцаў;

абмежаванні на перапродаж аб'екта прыватызацыі і іншыя ўмовы.

Артыкул 19. Парадак і ўмовы правядзення аўкцыёну

Парадак продажу дзяржаўных прадпрыемстваў на аўкцыёне ажыццяўляецца на аснове заканадаўства Беларускай ССР і іншых нарматыўных актаў, якія рэгулююць парадак правядзення аўкцыёнаў.

У аўкцыёнах па набыццю дзяржаўных прадпрыемстваў, якія праводзяцца ў адпаведнасці з гэтым Законам, могуць удзельнічаць у якасці пакупнікоў суб'екты прыватызацыі.

Аўкцыён арганізуе орган прыватызацыі, а непасрэдна праводзіць назначаемы ім аўкцыёншчык.

Для прадпрыемства, якое прадаецца на аўкцыёне, першапачаткова назначаемай цаной з'яўляецца яго ацэначная вартасць.

Артыкул 20. Бязвыплатная передача дзяржаўнай маёмасці

Бязвыплатная передача дзяржаўнай маёмасці суб'ектам прыватызацыі праводзіцца ў парадку, які вызначаецца Законам Беларускай ССР «Аб арэндзе».

Рашэнне аб бязвыплатнай передачы дзяржаўнай маёмасці, якая адносіцца да рэспубліканскай уласнасці, прымае Савет Міністраў Беларускай ССР, а маёмасці, якая адносіцца да камунальнай уласнасці,— выканаўчыя камітэты мясцовых Саветаў народных дэпутатаў.

Артыкул 21. Абавязкі бакоў пры ажыццяўленні прыватызацыі

Пры прыватызацыі пагадненнем паміж органам прыватызацыі і новым уладальнікам могуць прадугледжвацца ўзаемныя абавязацельствы. Да іх могуць адносіцца:

захаванне на пэўны перыяд профілю прадпрыемства, аб'ёмаў вытворчасці;

захаванне або змяненне колькасці рабочых месцаў;

пастаўка прадукцыі пэўным спажыўцам;

умовы цэнаўтварэння, у тым ліку абмежавання па гранічнаму ўзроўню цэн;

ажыццяўленне мерапрыемстваў па паляпшэнню ўмоў працы, экалагічнай бяспекі і абароне навакольнага асяроддзя;

утрыманне аб'ектаў сацыяльна-бытавога назначэння, захаванне ўмоў іх функцыянавання;

асобы рэжым матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння прадпрыемства;

асаблівасці сацыяльна-бытавога забеспячэння работнікаў;

іншыя абавязацельствы.

Артыкул 22. Парадак аплаты вартасці аб'ектаў прыватызацыі

Аплата вартасці аб'ектаў прыватызацыі можа праводзіцца аднаразова або ў растэрміноўку.

Пры продажы ў растэрміноўку размер першапачатковага зносу, працягласць растэрміноўкі, умовы і парадак унясення плацяжоў, а таксама адказнасць за паўнату і своечасовасць узносаў устанаўліваюцца органамі прыватызацыі. Пры гэтым размеры штогадовых выплат павінны ўлічваць змяненне зыходнай вартасці маёмасці ў залежнасці ад росту цэн.

Размер першапачатковага ўзносу пры продажы ў растэрміноўку не можа быць меншым за 30 працэнтаў вартасці аб'екта прыватызацыі, а перыяд растэрміноўкі не павінен перавышаць 10 гадоў.

У выпадку, калі вартасць маёмасці, якая выкупліваецца, пагашаецца часткамі, установы банка па даручэнню прадаўца дзяржаўнай маёмасці выдаюць пакупніку сертыфікат, які засведчвае размер зробленага ўзносу. Сертыфікаты падлягаюць вяртанню ў банк пры выплаце ўсёй сумы.

Артыкул 23. Парадак афармлення права ўласнасці на аб'екты прыватызацыі

Орган прыватызацыі пры передачы маёмасці прадпрыемства новаму ўласніку выдае яму адпаведны дакумент, які засведчвае права ўласнасці.

Пры пераўтварэнні дзяржаўнага прадпрыемства ў прадпрыемства, заснаванае на іншых формах уласнасці, яно становіцца яго праваераемнікам, уключаючы права карыстання зямлёй, прыроднымі і іншымі рэсурсамі.

Пры выкупе дзяржаўных прадпрыемстваў у растэрміноўку дакумент, які засведчвае права ўласнасці, выдаецца пасля ўнясення першага выкупнога ўзносу. Да выплаты поўнай вартасці прадпрыемства орган прыватызацыі можа ўстанаўліваць абмежаванні права распараджэння маёмасцю, уключаючы забарону продажу або бязвыплатнай передачы гэтай маёмасці.

Раздзел IV. ВІДЫ СРОДКАЎ ПЛАЦЯЖУ І НАПРАМКІ ВЫКАРЫСТАННЯ ВЫРУЧКІ АД ПРЫВАТЫЗАЦЫІ

Артыкул 24. Крыніцы сродкаў для прыватызацыі

Аб'ект дзяржаўнай уласнасці можа быць набыты за кошт любых наяўных у адпаведнасці з заканадаўствам у грамадзян і юрыдычных асоб, дзейнасць якіх заснавана на недзяржаўнай уласнасці, уласных і пазыковых сродкаў.

На мэты выкупу дзяржаўнай уласнасці могуць быць выкарыстаны:

асабістыя сродкі грамадзян;

каштоўныя паперы;

уласныя сродкі недзяржаўных юрыдычных асоб;

рэшткі фондаў эканамічнага стымулявання;

частка прыбытку, якая застаецца ў распараджэнні працоўнага калектыву прадпрыемства;

крэдыты банкаў і іншыя пазыковыя сродкі;

замежныя інвестыцыі ў парадку, устаноўленым заканадаўствам Беларускай ССР аб замежных інвестыцыях і іншым заканадаўствам Беларускай ССР;

іншыя фінансавыя сродкі.

Пры набыцці грамадзянамі аб'ектаў прыватызацыі коштам больш за 10 тыс. рублёў дэкларацыя аб даходах гэтых грамадзян і копія дагавора аб набыцці аб'екта дзяржаўнай уласнасці накіроўваюцца органам прыватызацыі ў падатковую інспекцыю.

Амартызацыйныя адлічэнні і выручка ад рэалізацыі асноўных сродкаў, якія знаходзяцца ў дзяржаўнай уласнасці, цэнтралізаваныя капітальныя ўкладанні і датацыі не могуць выкарыстоўвацца ў якасці крыніц набыцця дзяржаўнай маёмасці ва ўласнасць членаў працоўнага калектыву, іншых грамадзян, а таксама юрыдычных асоб, заснаваных на недзяржаўнай форме ўласнасці.

Артыкул 25. Выкарыстанне ў якасці плацёжнага сродку прыватызацыйных бонаў

Прыватызацыйны бон — каштоўная папера, якая выконвае функцыі спецыяльнага плацёжнага сродку, што выкарыстоўваецца для набыцця грамадзянамі акцый дзяржаўных акцыянерных прадпрыемстваў і пакупкі (выкупу) вытворчых і не вытворчых фондаў. Боны з'яўляюцца каштоўнымі іменнымі паперамі і выдаюцца грамадзянам Беларускай ССР.

Прыватызацыйныя боны выкарыстоўваюцца толькі для мэт прыватызацыі.

Прыватызацыйныя боны выдаюцца ў роўнай колькасці (на аднолькавую суму) аднаразова ўсім грамадзянам Беларускай ССР. Колькасць бонаў, выдаваемых грамадзянам Беларускай ССР, і іх намінальная вартасць вызначаюцца Вярхоўным Саветам Беларускай ССР.

ВАРЫЯНТ.

Прыватызацыйныя боны выдаюцца паўналетнім грамадзянам Беларускай ССР. Агульная вартасць бонаў, якія выдаюцца кожнаму паўналетняму грамадзяніну Беларускай ССР, вызначаецца Вярхоўным Саветам Беларускай ССР у залежнасці ад узросту, працоўнага стажу і іншых фактараў. Колькасць бонаў, якія выдаюцца паўналетнім грамадзянам Беларускай ССР, і іх намінальная вартасць вызначаюцца Саветам Міністраў Беларускай ССР.

Выпуск прыватызацыйных бонаў і разлікі па іх праводзіць і кантралюе Нацыянальны банк Беларускай ССР.

Прыватызацыйныя боны выдаюцца грамадзянам Беларускай ССР па месцы іх пастаяннага жыхарства выканаўчымі камітэтамі мясцовых Саветаў народных дэпутатаў.

Час дзеяння прыватызацыйных бонаў вызначаецца Саветам Міністраў Беларускай ССР і аб'яўляецца перад выдачай бонаў.

Прыватызацыйныя боны могуць быць змешчаны ва ўстановы Ашчаднага банка Беларускай ССР з налічэннем працэнтаў, але без выдачы іх наяўнымі грашыма. Размер працэнтаў устанаўліваецца Нацыянальным банкам Беларускай ССР.

Парадак выдачы і выкарыстанне прыватызацыйных бонаў рэгулюецца заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 26. Выкарыстанне выручкі ад прыватызацыі

Сродкі (выручка), атрыманыя ад продажу аб'ектаў прыватызацыі, залічваюцца на спецыяльныя рахункі (фонды прыватызацыі) і з'яўляюцца ўласнасцю Беларускай ССР.

Вартасць прыватызацыйных бонаў, выкарыстаных для разліку за набытыя аб'екты прыватызацыі, у фонд прыватызацыі не ўключаецца.

Напрамкі і парадак выкарыстання сродкаў фондаў прыватызацыі вызначаюцца Вярхоўным Саветам Беларускай ССР і адпаведнымі мясцовымі Саветамі народных дэпутатаў.

Выручка ад прыватызацыі аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці ва ўстаноўленых Вярхоўным Саветам Беларускай ССР і мясцовымі Саветамі народных дэпутатаў размерах можа быць выкарыстана на наступныя мэты:

пакрыццё даўгоў дзяржаўных аб'ектаў, якія прыватызуюцца;

пакрыццё дзяржаўнага доўгу;

развіццё прыватызацыі (для прадастаўлення крэдытаў).

Сродкі ад прыватызацыі, якія паступаюць у замежнай валюце, выкарыстоўваюцца для пагашэння знешняга дзяржаўнага доўгу.

Раздзел V. ІЛЬГОТЫ І САЦЫЯЛЬНЫЯ ГАРАНТЫІ РАБОТНІКАМ АБ'ЕКТАЎ, ЯКІЯ ПРЫВАТЫЗУЮЦЦА

Артыкул 27. Ільготы, якія прадастаўляюцца пры прыватызацыі

Пры прыватызацыі аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці членам працоўнага калектыву могуць прадастаўляцца наступныя льготы:

передача ў бязвыплатнае карыстанне аб'ектаў вытворчай і сацыяльнай інфраструктуры, якія знаходзяцца на балансе прадпрыемства;

продаж акцый і іншай маёмасці ў растэрміноўку;

продаж акцый і іншай маёмасці па льготных цэнах;

бязвыплатная передача асобных відаў вытворчых фондаў, самартызаваных на 70 і больш працэнтаў.

Сумарны размер ільгот, якія прадастаўляюцца членам працоўнага калектыву пры выкупе маёмасці, не можа перавышаць 30 працэнтаў ад яго першапачатковай ацэначнай вартасці.

Артыкул 28. Сацыяльныя гарантыі работнікам аб'ектаў, якія прыватызуюцца

У перыяд ажыццяўлення прыватызацыі адміністрацыя прадпрыемства абавязана выконваць усе палажэнні заключанага раней калектыўнага дагавора.

Асоба, якая атрымала прадпрыемства, што прыватызуецца, ва ўласнасць, абавязана на працягу 6 месяцаў з моманту афармлення права ўласнасці заключыць калектыўны дагавор з калектывам прадпрыемства.

Змест калектыўнага дагавора вызначаецца бакамі самастойна, аднак ён не можа супярэчыць нормам працоўнага заканадаўства.

Сацыяльныя гарантыі работнікам, якія вызваляюцца па ініцыятыве асобы, якая атрымала прадпрыемства, што прыватызуецца, ва ўласнасць, забяспечваюцца ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам.

Расходы, звязаныя са спыненнем і аднаўленнем працоўнага дагавора, нясе новы ўладальнік маёмасці.

Па абавязках, якія вынікаюць з працоўных адносін да завяршэння прыватызацыі, нясе адказнасць дзяржава.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

КІЛАМЕТРЫ ЗДАРОЎЯ

ПІНСКІ РАЕН. (С. Шапіра). Здаецца, Піншчына ўсё часцей становіцца месцам масавых спартыўных спаборніцтваў. Мінулай восенню тут з поспехам прайшоў «Палескі марафон», які сабраў лёгкаатлетаў з розных гарадоў краіны.

І вось аматары бегу зноў прыехалі да Кончыцкага возера на свята «Пінская вясна». Каля 200 спартсменаў з Украіны, Расіі, Азербайджана, Прыбалтыкі і, вядома ж, Беларусі выйшлі на старт.

Галоўны прыз у суме 300 рублёў заваяваў армеец з Мінска Б. Батуеў за перамогу на 30-кіламетровай дыстанцыі.

Каштоўныя падарункі — наручныя гадзіннікі ўручаны старэйшым удзельнікам прабегу — кіяўлянам 76-гадоваму В. Вязовіку і 74-гадоваму Э. Мышкіну.

Арганізатарам гэтага мерапрыемства стаў старшыня Пінскага райспарткамітэта, кіраўнік мясцовага клуба аматараў бегу, удзельнік шматлікіх міжнародных марафонаў В. Кургун.

ПРЭМІІ—ДОНАРАМ

МІНСК. (В. Івашчанка). З усіх дэфіцытаў дэфіцыт донарскай крыві самы адчувальны — нястача яе можа прывесці да смерці людзей, якія трапілі ў аперацыйную з вялікай стратай крыві. У мэтах заахвочвання масавай донарскай справы на мінскім заводзе «Электроніка» распрацавана і зацверджана «Палажэнне аб донарах».

Згодна з гэтым дакументам ганаровым донарам БССР і СССР прэміруюцца адпаведна 80 і 120 рублямі, донары за кожную здачу крыві заахвочваюцца прэміяй у размеры 20 рублёў. Дадатковы дзень адпачынку прадастаўляецца ў любы час, а не толькі да чарговага водпуску.

Акрамя таго, ганаровым донарам БССР і СССР водпуск даецца ў летні час, а ўсе донары маюць пераважнае права на атрыманне пуцёвак у санаторый, дамы адпачынку, на турбазы.

ПАПА РЫМСКІ СКЛІКАЕ ГАСЦЕЙ

ГРОДНА. 5 чэрвеня ў польскім горадзе Беластоку адбудзецца сустрэча вернікаў з папам Іаанам Паўлам II. У ёй прымуць удзел і парафіяне вобласці.

«Вера верай, а бізнес бізнесам». Менавіта такім правілам кіраваліся тыя, хто вырашыў пагрэць рукі на паломніцтве ў Беласток. Але такіх гора-бізнесменаў чакала расчараванне. Нагружаным тэлевізарамі, акумулятарамі, іншымі таварамі, ім прабілі ад варот паварот. Аўтобусы, у якіх былі знойдзены рэчы на продаж, адправіліся назад.

А тым часам 50 маладых людзей з Гродна вырашылі ісці ў Беласток пешшу. Як кажуць, кожнаму сваё.

ТЭЛЕГРАМА

МІНСК, РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА».

Партыйная арганізацыя аддзела народнай адукацыі лічыць: няма падстаў пазбаўляць настаўнікаў і вучняў права мець на месцах работы і вучобы партыйныя, камсамольскія, піянерскія і іншыя арганізацыі. Крытэрыем іх неабходнасці з'яўляюцца канкрэтныя справы.

КАМУНІСТЫ ПАРТАРГАНІЗАЦЫІ АДДЗЕЛА НАРОДНАЙ АДУКАЦЫІ. ЛОЕЎ.

АБ ПОМНІКУ Ф. СКАРЫНЕ Ў МІНСКУ

Як інфармуе Міністэрства культуры БССР, падведзены вынікі чацвёртага тура конкурсу на лепшы праект помніка ў Мінску выдатнаму беларускаму першадрукару, асветніку і гуманісту эпохі Адраджэння Францыску Скарыне.

На апошні тур конкурсу было прадстаўлена 16 праектных прапаноў, якія пасля грамадскага абмеркавання разглядаліся журы.

Пераможцамі творчага спаборніцтва вызначаны маладыя аўтары: скульптар А. В. Дранец, архітэктар А. А. Камлюк.

Арганізатары конкурсу падтрымалі рашэнне журы. Прынята рашэнне аб узвядзенні помніка Францыску Скарыне ў Мінску ў зоне Акадэміі навук БССР.

(БЕЛТА).

МІРНЫЯ СПРАВЫ «АФГАНЦАЎ»

ЖЛОБІН. (М. Шуканаў). Тут пры гарадскім клубе былых воінаў-інтэрнацыяналістаў і воінаў запасу «Абавязак» афіцыяльна зарэгістравана шматгаліновае вытворчае аб'яднанне. Створана яно на базе рамонтна-будаўнічага ўпраўлення, якое распачало сваю дзейнасць пры клубе яшчэ ў мінулым годзе. Сёння прадпрыемства налічвае трыццаць работнікаў. Атрымана ўжо 4.000 рублёў прыбытку. Грошы ідуць на аказанне матэрыяльнай дапамогі сем'ям загінуўшых і інвалідам.

7 ДЗЁН НА КІПРЫ

Толькі што з гэтага цудоўнага вострава ў Міжземным моры вярнулася прадстаўнічая група кіраўнікоў прадпрыемстваў розных галін вытворчасці. Зразумела, не адпачываць яны туды ездзілі.

22 прадстаўнікі нашай рэспублікі ўдзельнічалі ў міжнароднай бізнес-канферэнцыі. Яе мэта — вызначыць узаемавыгадныя рамкі супрацоўніцтва на будучыню, завязаць асабістыя і дзелавыя кантакты з канкрэтнымі прадстаўнікамі фірм, абмеркаваць надзённыя праблемы. Наша дэлегацыя была прынята ў мясцовым банку развіцця, мела гутарку з кіпрскай гандлёва-прамысловай палатай, агледзела выстаўку тавараў і г. д. Ёсць надзея, што гэта паездка дасць штуршок развіццю дзелавой актыўнасці нашых прадпрымальнікаў.

ТРУП У КВАТЭРЫ

МІНСК. Вечарам у сваёй кватэры выяўлены труп 38-гадовага артыста Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета. Судовамедыцынская экспертыза ўстанавіла прычыну смерці — ён быў задушаны. З кватэры ўкрадзены тэлевізар, відэамагнітафон і магнітола. Вядзецца следства.

Спорт

ГАНДБОЛ

Гандбалісты мінскага СКА з лікам 27:23 перамаглі ў другім суперфінальным матчы за трэцяе месца каманду армейцаў з Масквы. Такім чынам, мінулагоднія сярэбраныя прызёры атрымаюць бронзавыя медалі. Застаецца дадаць, што першая гульня паміж гэтымі камандамі ў Мінску закончылася з лікам 28:24 на карысць беларускіх спартсменаў.

ЦЯЖКАЯ АТЛЕТЫКА

На 70-м чэмпіянаце, які адбыўся ў Польшчы, зборная СССР атрымала 4 залатыя, 4 сярэбраныя і 2 бронзавыя медалі. Найбольш зацятая барацьба ішла сярод «суперцяжаў» — іх на чэмпіянат прыехала 18 чалавек. Мінчанін Леанід Тараненка ў другі раз набраў 447,5 кг (200 + 247,5) і атрымаў «золата». Гэты атлет быў названы арганізатарамі чэмпіяната лепшым сярод усіх штангістаў.

ТЭНІС

На адкрытым чэмпіянаце Францыі ў жаночым адзіночным разрадзе савецкіх удзельніц не засталося — усе ўступілі больш вопытным спартсменкам з іншых краін. У спаборніцтве пар працягваюць удзельнічаць Наталля Зверава і Ларыса Саўчанка. У другім крузе яны перамаглі Сільвію Фарыну (Італія) і Крысціну Годрыдж (Аўстралія) з лікам 6:2 і 6:3.

Выпуск падрыхтавалі: У. ГОЙТАН, І. КАРНЕЙ, С. СУЛКОЎСКІ, А. СЛАНЕЎСКІ, А. КОКТЫШ.
Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

СЁННЯ — СУСВЕТНЫ ДЗЕНЬ АХОВЫ НАВАКОЛЬНАГА АСЯРОДДЗЯ

ЭКАЛОГІЯ: ЧАС РАЗБЛЫТВАЦЬ ПРАБЛЕМЫ

Праблемы захавання прыроды Зямлі ва ўсім яе багацці, якія стаяць перад чалавецтвам, патрабуюць як цеснага міжнароднага супрацоўніцтва, так і адпаведных намаганняў кожнай асобнай краіны. Велізарная небяспека прыродзе і самому жыццю на нашай планеце зыходзіць у многім з яшчэ стыхійнага навукова-тэхнічнага прагрэсу, нерацыянальнай вытворчай дзейнасці чалавека, а таксама няізжытай пакуль што гонкі ўзбраенняў.

Адным словам, стан спраў сёння далёкі ад пераможных рапартаў аб поспехах на ніве аховы прыроды. Ці можам мы пахваліцца, напрыклад, тым, што ў сябе ў рэспубліцы набылі новае экалагічнае мысленне? Наўрад ці. Пра гэта сведчаць хоць бы тыя гісторыі, якія мы ўзялі з Маладзечанскай гаррайінспекцыі па экалогіі. Вось што расказаў начальнік інспекцыі Г. ЯНУЛЕВІЧ:

— На мясцовых заводах «Электрамодуль» і «Спадарожнік» ёсць даволі шкодная гальванічная вытворчасць. Ачышчальныя ж збудаванні на прадпрыемствах працуюць неэфектыўна. Таму на гэтых заводах часта здараюцца так званыя залпавыя скіды неачышчаных сцёкаў у гарадскую каналізацыю. Адсюль — ачышчальныя збудаванні горада выходзяць са строю, працуюць з перабоямі, а гэта — прамая шкода прыродзе.

Шмат разоў кіраўніцтву абодвух прадпрыемстваў выдаваліся адпаведныя прадпісанні, вытворчым калектывам прад'яўляліся буйныя грашовыя іскі, заводскія спецыялісты караліся штрафамі, іх выклікалі на пасяджэнні гарвыканкома. Усё ўпустую.

Толькі нядаўна «Электрамодуль» і «Спадарожнік» набылі праекты рэканструкцыі і пашырэння сваіх ачышчальных збудаванняў. А колькі ўпушчана дарагога часу, колькі ўрону нанесена навакольнаму асяроддзю!

Цяпер — другая гісторыя. Аказваецца, не толькі кіраўнікі крыўдзяць прыроду, здараюцца выпадкі, калі і іх крыўдзяць. Вось і кіраўніцтва калгаса «Прагрэс» паскардзілася ў райвыканком і інспекцыю па экалогіі на садаводчае таварыства «Блакітны», што створана пры Мінскім вытворчым аб'яднанні індустрыяльнага домабудавання (МВАІД). Скардзіцца было на што: таварыства ўзяло ды самавольна захапіла 3,8 гектара калгасных зямель. 1,02 гектара лесу і 0,33— кустоў знішчылі поўнасцю, тое ж «садаводы-мічурынцы» зрабілі з ворным пластам. А яшчэ тут самавольна перанеслі агароджу і захапілі 2,4 гектара ралі, засмецілі навакольныя лясы.

Усе гэтыя дзікунствы адбываюцца пад кіраўніцтвам старшыні праўлення таварыства Л. Барысевіча, які, відаць, не хоча даваць нават тлумачэнняў наконт сваіх дзеянняў. Працуе ж Барысевіч на адказнай пасадзе — начальнікам цэха на заводзе буйнапанэльнага домабудавання № 1 МВАІДа. Характарызуецца ён як культурны і ветлівы чалавек. Можа, гэта так і ёсць, але ўчынкі яго проста варварскія, інакш не скажаш. А паколькі ніякія ўгаворы на культурнага чалавека Л. Барысевіча не дзейнічаюць, то адпаведныя матэрыялы прыйшлося накіроўваць у Беларускую прыродаахоўную пракуратуру.

І яшчэ адзін сюжэт. У красавіку гэтага года начальнік жыллёва - эксплуатацыйнага ўчастка Маладзечанскага завода лёгкіх металаканструкцый Т. Маркоўская паслала сантэхнікаў абрэзаць сухія галінкі на дрэвах і кустах ля жылых дамоў па вуліцы Багдана Хмяльніцкага. І рабочыя М. Абрамовіч, І. Самсановіч, В. Дзіеру і С. Юшчанка «абрэзалі», толькі не тое, што трэба.

Некалькі жыхароў звярнуліся да іх са «сціплай» просьбай: маўляў, ёсць неабходнасць наогул зрэзаць гэтыя дрэвы, бо, ці бачыце, з-за іх у кватэрах сырасць. Між тым, гэтыя дрэвы раслі на адлегласці ад дамоў у пяць і нават дванаццаць метраў. Не задумваючыся і не вагаючыся, сантэхнікі выканалі заказ, спілавалі больш як 10 дрэў і такім вось чынам «падправілі» прыроду.

Усё гэта адбылося таму, што з боку кіраўніка Т. Маркоўскай не было належнага кантролю. Між іншым, пра дадзены выпадак яна ведала, аднак адпаведнага дакумента не склала і вінаватых не пакарала. І хоць штраф у суме 308 рублёў заплаціла добраахвотна, матэрыялы на яе дзеянні (дакладней, бяздзеянне) перададзены ў адміністрацыйную камісію гарвыканкома.

...І што ж асаблівага, сенсацыйнага вы нам расказалі, спытае хто-небудзь. Падобныя гісторыі сустракаюцца практычна на кожным кроку, і ці варта тут маралізаваць ды каменціраваць? Адкажам: варта, і нават вельмі. Гэта з'ява набыла характар агульнаграмадскага бедства, бо ўсе мы да яе прыцярпеліся. Дзіўная сітуацыя: нават чарнобыльская катастрофа не навучыла многіх з нас — і на бытавым, і на кіраўнічым узроўні — беражліва ставіцца да прыроды, а значыць і да ўласнага здароўя, жыцця.

Вытокі гэтай грамадскай «хваробы» па нашай просьбе аналізуе старшыня Мінскага абласнога камітэта па экалогіі М. ХУДАЯ:

— Экалогія з каранёў сённяшняй складанай экалагічнай сітуацыі — у нашай гісторыі. Дзесяцігоддзямі мы заспакойвалі сябе тым, што дзяржава вельмі многа і паспяхова робіць у справе паляпшэння ўзаемаадносін паміж грамадствам і прыродай. Калі ж указваліся прыклады нерацыянальнага, а то і драпежніцкага гаспадарання ў прыроднай кладоўцы, то абавязкова ў свеце капіталу. Узяць, напрыклад, тую ж катастрофу на Чарнобыльскай АЭС. Колькі нам трубілі, што наша атамная энергетыка самая лепшая, самая бяспечная! Вось і атрымалася, што гаварылі адно, а рабілася зусім іншае. У такіх умовах не маглі не расквітнець экалагічны нігілізм і нягпаматнасць, безадказнасць і адчуванне беспакаранасці — маўляў, можаш шкодзіць прыродзе, ніхто з цябе не спытае. Усё гэта ў дастатковай ступені прасочваецца і ў прыведзеных прыкладах.

— Відаць, ёсць усе падставы сцвярджаць, што ў нашым грамадстве яўны дэфіцыт экалагічнай, скажам так, маральнасці, своеасаблівага дзелавога сумлення, калі мы са спакойнай душой мірымся з варварскімі адносінамі да прыроды.

— Згодна з гэтым меркаваннем. Аб якой, скажыце, маралі можна гаварыць у сітуацыі, якая склалася ў саўгасе «Белічы» Слуцкага раёна? Там дзейнічае комплекс па вырошчванню буйной рагатай жывёлы на 6,5—7 тысяч галоў, а ачышчальных збудаванняў практычна няма, гнаясховішча ўзводзіцца ўжо больш як тры гады. Неачышчаныя сцёкі, гноевая жыжка сцякаюць у нізіну, затапілі ўжо амаль 25 гектараў, пранікаюць у падземныя воды. Дырэктар саўгаса А. Сініла два гады абяцае правесці неабходныя меліярацыйныя мерапрыемствы, але нічога не робіць. І такая, з дазволу сказаць, «пазіцыя» не знаходзіць асуджэння ў кіраўнікоў раёна.

— З вашага расказу, Марыя Мікалаеўна, можна зрабіць вывад, што для падобнага «аматара прыроды», як дырэктар Сініла, угаворы і прадпісанні — што для мёртвага прыпаркі. А вось каб увесці нейкія эканамічныя санкцыі...

— Не трэба і даказваць, што экалагічныя праблемы можна будзе вырашыць толькі тады, калі з'явіцца адпаведны эканамічны механізм, калі нерацыянальна гаспадарыць, шкодзіць прыродзе будзе нявыгадна кожнаму гаспадарніку. А як мы гаспадарым?

Глядзіце: трэцяя частка тэрыторыі вобласці пакрыта лесам, а спелай драўніны ёсць толькі 2,3 працэнта ад усёй яго колькасці. Дайшлі ж да такога жыцця таму, што лесанарыхтоўшчыкі з году ў год перавышаюць разліковыя нормы высечкі.

Зямлю выкарыстоўваем таксама далёка не рацыянальна, забруджваем яе. Вялікі ворны клін страчаны ў выніку катастрофы на ЧАЭС, а ў той жа час знаходзяцца гаспадарнікі, якія самавольна распачынаюць кар'еры для здабычы будматэрыялаў. Такі «левы» кар'ер з'явіўся, напрыклад, аж да самай Лысай гары — а гэта ж зялёная зона беларускай сталіцы.

Колькі гаварылася пра тую ж бульбу, нашпігаваную нітратамі, а ў іншых калгасах і саўгасах і ў вус не дзьмуць. Дык што, нам патрэбна толькі колькасць, а не якасць? Чаму б, скажам, Савету Міністраў рэспублікі не прыняць рашэнне, згодна з якім за чыстую прадукцыю гаспадаркам плацілі б намнога больш, чым за «нітратную»?

У апошні час, праўда, эканамічныя падыходы ў справах экалогіі пачалі браць верх. Так, Дзяржкамітэтам БССР па экалогіі і Дзяржэканомпланам рэспублікі распрацаваны нарматывы платы за выкіды забруджваючых рэчываў у прыроднае асяроддзе. Патрэбен і яшчэ адзін дакумент — аб нарматывах платы за прыродныя рэсурсы. Хто будзе ашчадна гаспадарыць на зямлі, калі яна ў нас амаль што бясплатная?

— Але ж, пагадзіцеся, эканоміка, асабліва рынычная, можа падштурхнуць і на зусім іншы шлях. Вядома, што прыродаахоўныя мерапрыемствы вельмі і вельмі нятанныя. Значыць, заводы пачнуць эканоміць на экалогіі.

— Вядома ж, ахова прыроды патрабуе і юрыдычнага забеспячэння. Існуючае прыродаахоўнае заканадаўства ўжо не адпавядае патрабаванням часу, неабходна карэннае яго змяненне. Напрыклад, мы накладаем на кіраўнікоў прадпрыемстваў штраф за забруджванне атмасфернага паветра — робім гэта праз адміністрацыйныя камісіі пры савецкіх органах. Але ж камітэты па экалогіі фактычна не маюць права гэтага рабіць — не прадугледжана ўстарэлым заканадаўствам, паколькі раней дадзеныя функцыі былі за Белгідраметам. І, зразумела, для паляпшэння справы патрэбен самы строгі пазаведамасны лабараторны кантроль выканання экалагічных патрабаванняў.

Адным словам, у апошні час высветлілася, што экалагічная справа ў нас — суцэльны клубок праблем, тут таксама патрэбна свая перабудова. І гэты працэс патрабуе пэўнага навукова-тэхнічнага, прававога, эканамічнага і інфармацыйнага забеспячэння.

Запісаў В. ЧАРНЯЎСКІ, аглядальнік «Звязды».

Фотакалаж Я. ПЯСЕЦКАГА.

Яшчэ раз аб кампенсацыі і індэксацыі даходаў

Пасля апублікавання пад такой назвай шэрагу публікацый у рэдакцыю нашай газеты працягваюць паступаць пытанні. Мы адабралі найбольш тыповыя і папрасілі А. Козела, намесніка старшыні Дзяржаўнага камітэта БССР па працы і сацыяльных пытаннях, даць лаканічныя абгрунтаваныя адказы. Сярод шквалу тэлефонных званкоў, якія літаральна абрушыўся на рэдакцыю пасля публікацыі вышэйназванага матэрыялу, асабліва вылучаюцца трывожныя галасы пенсіянераў. Яно і зразумела — рост цэн балюча ўдарыў па гэтай малазабяспечанай катэгорыі насельніцтва. Таму спачатку адкажам на іх пытанні.

— З 1983 года на пенсіі па інваліднасці. Хто будзе рабіць мне даплату да пенсіі, калі ПМК, у якой я раней працавала, ліквідавана? Пенсію выплачвае райсабес.

— Пенсія павышаецца на 65 рублёў і выплачваецца органамі сацыяльнага забеспячэння. Некаторыя прадпрыемствы за кошт уласных сродкаў робяць даплаты да пенсій сваім былым работнікам, але гэтыя даплаты не абавязковыя.

— Як індэксуецца даход непрацуючага і працуючага пенсіянера?

— Пенсіянеру, напрыклад, назначана пенсія 142 рублі. У гэтым выпадку частка яго пенсіі ў межах аднаразовага размеру пражытачнага мінімуму (125 руб.) памнажаецца на велічыню росту апублікаванага індэкса цэн (11,1 працэнта).

125 руб. × 11,1 = 13 руб. 88 кап.

Наступная частка пенсіі таксама ў межах аднаразовага размеру пражытачнага мінімуму памнажаецца на велічыню росту індэкса цэн, кожны працэнт росту якога скарэкціраваны на 0,8.

142—125=17 руб.

17×(11,1×0,8)=1 руб. 51 кап.

Сума дадатковай выплаты да пенсіі ў 142 рублі роўная 13,88+1,51=15 руб. 39 кап. Такім чынам, індэксіраваны даход пенсіянера складзе 142+ +15,39=157 руб. 39 кап.

Другі прыклад. Пенсіянер з такім жа размерам пенсіі працуе і атрымаў за красавік заработную плату ў суме 160 рублёў. У гэтым выпадку ў першую чаргу індэксуецца пенсія ў вышэйвыкладзеным парадку. Далей індэксуецца яго заработная плата ў межах велічыні другога пражытачнага мінімуму за мінусам 17 руб. (часткі пенсіі).

125—17=108

108 руб.×(11,1×0,8)=9 руб. 59 кап. — у межах другой велічыні пражытачнага мінімуму.

52 руб.×(11,1×0,5)=2 руб. 89 кап. — у межах трэцяй велічыні пражытачнага мінімуму.

Сума дадатковых выплат да заработнай платы 9 руб. 59 кап.+2 руб. 89 кап.=12 руб. 48 кап.

Сума індэксаванай заработнай платы, якая належыць налічэнню: 160 руб.+12 руб. 48 кап.=172 руб. 48 кап.

Індэксаваны даход працуючага пенсіянера складзе 329 рублёў 87 капеек.

Дадатковыя даходы ад індэксацыі працуючым пенсіянерам налічваюцца і выплачваюцца незалежна ад норм па выплаце пенсій з улікам заработку, што захаваліся да 1 ліпеня 1993 года.

Калі працуючы пенсіянер атрымлівае пенсію ў органах сацыяльнага забеспячэння, індэксацыя даходаў па месцы работы робіцца пры прадстаўленні ім даведкі аб размеры атрымліваемай пенсіі.

— Іду на два месяцы ў вучэбны адпачынак. Ці прадугледжана нам, студэнтам завочных аддзяленняў ВНУ і тэхнікумаў, кампенсацыя?

— Кампенсацыя выплачваецца звыш устаноўленага размеру аплаты водпуску зыходзячы з 60 рублёў у месяц. Указаны парадак прымяняецца да перагляду ўстаноўленых памераў аплаты вучэбнага водпуску.

— Як павінна выплачвацца кампенсацыя і індэксацыя штатным работнікам кааператыва?

— Гэтыя пытанні вырашаюцца агульным сходам членаў кааператыва.

— Знаходжуся ў водпуску без утрымання па ініцыятыве адміністрацыі. Ці выплачваецца кампенсацыя за час вымушанага водпуску?

— Так, выплачваецца.

— З 1979 года па 20 сакавіка 1991 года ўклад у ашчадбанку быў афармлены на імя мужа, а 20 сакавіка пераафармлены на імя жонкі. Ці належыць 40-працэнтная кампенсацыя ўкладу?

— Так. Для гэтага неабходна напісаць заяву ў ашчадбанк, у якой павінны быць выкладзены абставіны пераафармлення.

— Кампенсацыя за красавік выплачана ў пачатку месяца. А калі будуць выплачваць за май?

— У першых чыслах чэрвеня разам з заработнай платай.

— З якога фонду будзе рабіцца індэксацыя прэмій?

— У адпаведнасці з законам даходы розных катэгорый насельніцтва індэксуюцца за кошт крыніц, з якіх робяцца адпаведныя выплаты. На гаспадарча-разліковых прадпрыемствах і ў арганізацыях — за кошт сродкаў, прызначаных на аплату працы (фонду спажывання) на падставах, прадугледжаных калектыўнымі дагаворамі (пагадненнямі). Не падлягаюць індэксацыі прэміі, што носяць разавы характар, а таксама прэміі, налічаныя на праіндэксаваную заработную плату, кампенсацыі, што не ўвайшлі ў тарыфныя стаўкі і службовыя аклады, узнагароды па выніках работы за год, аднаразовыя заахвочванні, матэрыяльная дапамога, выплаты разавага характару, уключаючы ўзнагароды часовым творчым калектывам.

— Ці будуць індэксавацца выплаты па бальнічных лістах?

— Дапамога па часовай непрацаздольнасці індэксуецца ў парадку, устаноўленым Федэрацыяй прафсаюзаў Беларусі.

— Які парадак індэксацыі чарговых водпускаў?

— У перыяд да 1 сакавіка 1992 года аплата чарговага водпуску за выключэннем долі, што прыпадае на дадаткова атрыманыя работнікам даходы ад індэксацыі, можа індэксавацца зыходзячы з апошняга, аб'яўленага на момант яго адпачынку, індэкса спажывецкіх цэн.

Прыклад разліку аплаты чарговага водпуску:

Работнік, службовы аклад якога 120 рублёў, ідзе ў адпачынак працягласцю 24 рабочыя дні з 6 мая 1991 года.

1. Даход работніка за 12 месяцаў, што папярэднічалі водпуску, без дадатковых даходаў ад індэксацыі склаў 120 руб.×12=1.440 руб.
2. Дадатковы даход работніка ад індэксацыі за сакавік, красавік 1991 года роўны 26 руб. 64 кап.
3. Усяго даход работніка = 1.466 руб. 64 кап.
4. Адпускныя работніка ў долі, што прыпадае на непраіндэксаваны даход 1.440:12: :25,4×24=113 руб. 28 кап.
5. Адпускныя работніка ў долі, што прыпадае на праіндэксаваны даход 26,64:12: :25,4×24=2 руб. 10 кап.
6. Дадатковы даход ад індэксацыі адпускных на індэкс спажывецкіх цэн за красавік 1991 года (11,1 працэнта) 113 руб. 28 кап.×11,1:100= 12 руб. 57 кап.
7. Усяго сума адпускных з улікам індэксацыі склала 113 руб. 28 кап.+2 руб. 10 кап.+12 руб. 57 кап.= 127 руб. 95 кап.

— Як індэксуюцца дапамогі?

— Кожная дзяржаўная дапамога індэксуецца асобна, незалежна ад іншых атрымліваемых даходаў.

— Ці будзе штомесяц індэксавацца прэмія? Напрыклад, за сакавік прэмію ўжо выплацілі, дык ці трэба рабіць пераразлік?

— У тым выпадку, калі прэмія за сакавік выплачана з заработнай платай, то неабходна зрабіць пераразлік.

— Чаму не выплацілі на дзіця 12 рублёў за сакавік як малазабяспечанай сям'і? Як будзе падтрымлівацца жыццёвы ўзровень малазабяспечаных слаёў насельніцтва?

— Сем'ям, у якіх сярэдні сукупны даход не перавышае 50 рублёў, выплачваецца штомесячная дапамога ў размеры 12 рублёў на дзяцей да 12 гадоў. Калі дзіцяці ў сакавіку не споўнілася 12 гадоў, то на яго павінны былі выплаціць указаную дапамогу.

У адпаведнасці з планам арганізацыйна-практычных мер па рэалізацыі праграмы пераходу БССР да рыначнай эканомікі цяпер распрацоўваюцца прапановы аб увядзенні розных форм натуральнай дапамогі і падтрымкі малазабяспечаных слаёў насельніцтва.

— Які працэнт індэксацыі за красавік г. г.?

— Дзяржкамстат БССР апублікаваў 20 красавіка індэкс спажывецкіх цэн за сакавік, які ўзрос у параўнанні са студзенем на 3,8 працэнта, г. зн. індэкс цэн не перавысіў пяціпрацэнтнай мяжы. Таму даходы за красавік павінны быць праіндэксаваны на 11,1 працэнта.

— Жанчына знаходзіцца ў водпуску па догляду за дзіцем да трох гадоў. Яна адначасова працуе па дагавору ў сельпо. Хто ёй аплаціць 60 рублёў кампенсацыі: калгас, членам якога яна з'яўляецца, ці сельпо? Яшчэ адно пытанне з гэтай гаспадаркі. У калгасе па дагавору працуе будаўнічая брыгада. Яе рабочыя — члены калгаса. Ці належыць ім кампенсацыя? Ці належыць кампенсацыя работнікам падсобных промыслаў, яны таксама члены калгаса?

— Жанчынам, якія знаходзяцца ў водпусках па догляду за дзіцем да трох гадоў, кампенсацыя выплачваецца па асноўным месцы работы. Пытанне выплаты кампенсацыі тым, хто працуе ў калгасе ў будаўнічай брыгадзе і ў падсобных промыслах, вырашае праўленне калгаса.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту У. Сычова

ДРУГІ КВАРТАЛЬНЫ КОНКУРС РАШЭННЯЎ

Заданне № 3

Белыя: Крd7, Фh5, Лe2, Лh3, Сa5, Сc6, Кg7, п b3 (8).
Чорныя: Крd4, Сe3, Кg5, пп: f4, h6, h7 (6).

Мат за 2 хады.

Заданне № 4

Белыя: Крg2, Фb4, Лd1, Сc7, Кf3, пп. f2, g4 (7).
Чорныя: Крe4, Лe7, Сa6, Сe3, Кb2, Кg8, пп. c4, c6, d5 (9).

Мат за 2 хады.

ЗВЕРЦЕ РАШЭННІ

Задачы вядомага майстра С. Цырулікa, апублікаваныя ў нумары газеты за 16 мая г. г., рашаюцца наступным чынам:

двуххадоўка развязваецца ходам 1. e6! ∼ 2. Сb7×, 1... Лd5, Лd7, Лd8, Л:e6 2. Фa6, ed, ed8К, Л:e6×.

Падманлівыя сляды: 1. Фb3? cb4! 1. e4? de!

Трохходоўка рашаецца незвычайным ходам 1. 0—0! С:g7, 2. e4+ fe3. Лf5× (пагроза) 1... f5, c2, d3 2. ghФ, g8К, Лf3.

ПРЫГОЖЫЯ МІНІЯЦЮРЫ

Пазнаёмцеся з мініяцюрамі, згулянымі ў розных міжнародных турнірах апошняга часу.

Т. Коган — Г. Струцінская. Сіцыліянская абарона.

1. e4 c5 2. Кf3 d6 3. Сb5+ Сd7 4. С : d7+ Ф : d7 5. c4 Кc6 6. d4 Фg4?! 7. 0—0 cd 8. К : d4 Ф : e4 9. Кb5 0—0—0 10. Фa4 a6 11. К1c3, Фf5 12. Сe3 Крb8 13. b4 Кf6 14. Сb6 Лc8 15. Кa3 Фd7 16. b5 Кe5 17. Лb1 e6 18. Фa5 19. Сa7+! Кр : a7 20. ba Кc6 21. ab+ К : a5 22. b8Ф+ і чорныя здаліся.

А. Халіфман — Я. Сейраван. Абарона Каро-кан.

1. e4, c6 2. d4 d5 3. Кc3 de 4. К : e4 Кf6 5. К : f6+ ef 6. c3 Сd6 7. Сd3 0—0 8. Кe2 Лe8 9. 0—0 Фc7 10. Кg3 Сe6 11. f4! c5 12. d5! Сd7 13. c4 Кa6 14. Фf3, Фb6 15. b3 Сf8 16. Сb2 Кc7 17. Сf5! С : f5 18. К : f5 Лed8 19. Лae1 Кe8 20. Фh5 Фa5 21. Л : e8! Л : e8 22. Кh6+gh 23. Фg4+ і чорныя здаліся.

Зона асаблівай увагі

ЧАРНОБЫЛЬСКАЯ МАЛІТВА

БОЖА! ПАЧУЙ, як бязгучна плачуць маці, кормячы дзетак слязьмі атручанай ежай. Зразумей, Божа, як сціскаецца сэрца маці, калі яна даведваецца пра захворванне крывіначкі сваёй. Якімі доўгімі і бяссоннымі, маркотнымі і гнятлівымі робяцца для яе самыя кароткія ночы.

Супакой, уладар, гамяльчанку Ларысу Пятроўну Дзмітрыеву, сынку якой, Дзімку, зроблена не адна аперацыя на шчытападобнай залозе. Яна нарадзіла яго на другі дзень пасля чарнобыльскай трагедыі. Радасць поўніла сэрца. Хацелася глытаць свежае вясновае паветра. У раддоме шырока раскрывалі форткі, удыхалі на поўныя грудзі майскі водар. А ён быў ужо горкім і смяротна небяспечным.

На пятым гадку жыцця чарнобыльскі джын дагнаў Дзімку Дзмітрыева. Яму зрабілі аперацыю. Яго афармляюць на пенсію. Чарнобыльскі пенсіянер у пяць гадоў! Розум не хоча ўсвядоміць гэту страшную з'яву. Навучы, Божа, за якую саломінку жыцця трымацца цяпер Дзімку? Дзе, у каго і як шукаць для яго паратунку?

Такая ж бяда ў нараўлянскага хлопчыка Сашы Несцерчука, у чачэрскай пакутніцы Наташы Конюхавай, яшчэ ў пятнаццаці дзяцей Беларусі. У чым іх віна, за якія грахі павінны яны быць заложнікамі «мірнага» атама? Хто возьмецца адказаць ім на гэтыя пякучыя пытанні, а галоўнае, хто дапаможа вярнуць радасць дзяцінства?

Дзяржаўныя мужы! На вас глядзяць чарнобыльцы з надзеяй, працягваюць рукі ў мальбе, горнуцца сэрцам да вас, як да выратавальнікаў. І не дай Божа, каб вера гэтых змучаных людзей пахіснулася, не дапусціце гэтага, дэпутаты і міністры.

А становішча адчайнае, хоць і прынята Дзяржаўная праграма па ліквідацыі вынікаў аварыі. Прыняты дзесяткі законаў і пастаноў. А ці лягчэй стала жыць тым, хто ў «зоне»? Запісанае на паперы не заўсёды становіцца явай. Дзе вось жа і прыклад таму.

На ўсю рэспубліку — адзін мінскі дыспансер, над якім, дарэчы, узяў шэфства Беларускі дзіцячы фонд. Мэта гэтай радыялагічнай установы — скрупулёзна абследаваць дзяцей, якія жывуць у забруджаных паселішчах, і пры выяўленні змен у іх здароўі — біць у званы, клікаць на дапамогу медыкаў. Дык вось, за мінулы год у дыспансеры абследавана 17.162 дзіцяці. З іх узяты пад пастаянны нагляд 6.670. Гэта азначае, што амаль кожнае другое абследуемае дзіця трапляе ў групу рызыкі.

Дзяржаўныя мужы, ці можаце вы спакойна спаць, калі столькі дзяцей у бядзе? Ці правільна, ці па-людску гэта, што ў рэспубліцы дзейнічае толькі адзін радыялагічны дыспансер? Калі па-сапраўднаму, то мы павінны штогод абследаваць усіх дзяцей рэспублікі, а гэта амаль два з палавінай мільёны юных грамадзян. Кожны з іх, давайце будзем мужнымі, не застрахаваны ад «шчупальцаў» чарнобыльскага джына.

Медыкі! На вас людзі глядзяць, як на багоў. Вы першымі прынялі на сябе віхар чарнобыльскага ўдару. І не ваша віна, што не хапае медыкаментаў, апаратуры, інструментаў. Але ж вы, хто даў клятву Гіпакрата, не хлусіце людзям, не хавайце галаву ў пясок, як страус, зрабіце ўсё, што ў вашых сілах.

З памяці не ідуць вучні Вялікааўцюкоўскай школы Калінкавіцкага раёна. Выступаў перад імі як пісьменнік, расказваў нешта вясёлае, смешнае. А яны не смяяліся. Тварыкі бледныя, стомленыя, пад вачамі — кругі, а ў вачах — задуменнасць. Вельмі ж хутка пасталелі нашы дзеці. Ім патрэбна дапамога. Як жа аказваюць яе мясцовыя медыкі? Прыехала з раёна нейкая «гастралёрка», за паўгадзіны абгледзела ўсіх дзяцей школы, склала акт і... памінай як звалі. Дарэчы, ніхто ў школе так і не ведае, хто з доктараў наведаў іх. І подпіс пад актам неразборлівы. А дзесьці ж у раённага чыноўніка яна зрабіла справаздачу: абследавала вучняў школы.

Божа, пакарай усіх хлусліўцаў, якія чыняць перад дзецьмі злачынства. Гэтым самым чэрняць і без таго нашу чорную быль. Дай розуму дарослым для таго, каб усвядоміць, што чужых дзяцей няма. Яны ўсе — нашы. Гэта ж проста: як ты ставішся да нейкага дзіцяці, так адгукнуцца і да твайго. Што аддаў, тое і атрымаеш. Давайце помніць гэты мудры запавет нашых прашчураў.

Будаўнікі! Цяпер і да вас словы мальбы. Не бярыце грэх на душу, не губляйце свайго прафесійнага гонару перад людзьмі, трапіўшымі ў бяду. Яны ўжо і так надзелены крыўдлівымі клічкамі — чарнобыльцы, перасяленцы, бежанцы. А калі да ўсяго гэтага яны атрымліваюць ад вас, будаўнікоў, жытло, у якім свішча вецер, у якім правальваецца падлога, перакошваюцца дзверы, як, скажыце, прыжывацца бедакам на новым месцы? Усе, хто калі-небудзь садзіў дрэўца, ведаюць, як трэба беражліва перанесці яго на іншае месца, максімальна захаваўшы карэнні, не пашкодзіўшы крону, як трэба паліваць яго і клапаціцца, як шанаваць, каб дрэўца ажыло на новым месцы. Дык то ж дрэўца. А мы, часам, забываем, што чалавек больш уразлівы арганізм. І робім для яго — абы з рук, як для чужака.

Разумею: маю мальбу ўспрымаюць не ўсе будаўнікі. Чую іх дакор: дайце нармальныя ўмовы працы, забяспечце матэрыяламі і мы праявім сябе. Дык я ж усё гэта разумею. І ў слова «будаўнік» укладваю ўсе рангі важнай індустрыі — ад муляра да буйнога кіраўніка.

Божа, навучы ўсіх, хто далучае сябе да ліквідатараў, бачыць трывожныя вочы дзяцей, чуць і глыбока разумець іх душэўныя хваляванні. На ўсё застаўшаеся жыццё параніла мяне словы дзяўчынак з «зоны», якія сядзелі на лавачцы ў санаторыі «Аксакаўшчына» і спавядаліся:

— Светка, я думаю пра смерць.

— А я, Ленка, не хачу жыць...

Божа, ты чуў калі-небудзь, каб нашы дзеці вялі такія размовы? Літасцівы ўладар, як развівацца чалавеку, калі вясна яго жыцця ўкрадзена і зафарбавана ў чорны колер?

Сваю малітву скіроўваю да гандляроў, якія павінны, абавязаны забяспечыць заложнікаў Чарнобыля чыстымі прадуктамі, не махляваць, не абдурваць іх. А колькі душэўнай крыўды ў чарнобыльцаў якраз на тых, хто трымае ў сваіх руках жыватворную крынічку!

Тут прыгадваецца адзін жыццёвы малюначак, вельмі характэрны для данай сітуацыі. Па асфальце паўзе чарвячок, перагінаецца, спяшаецца. А на ім — нейкі лупаты «вампір» з крыламі. Радуецца: улавіў ахвяру, завалодаў ёй. Ды ўсё гэта проста смешна: уцякач і дрыжыкі — на шумным асфальце. Шаргацяць машыны, вось-вось раструшчаць іх абодвух. Ці не так выглядаем, часам, і мы, самыя разумныя істоты на свеце, у гэтым «чарнобыльскім танцы»?

Людзі, чарнобыльская трагедыя вучыць нас моцна ўзяцца за рукі, навучыцца разумець адзін аднаго, шчыра сябраваць. Дзеля нашых дзяцей, а значыць, — дзеля сябе ж вынаваты. А ўзор таму — асобы міласэрныя, чулыя, спагадлівыя, самаахвярныя. Яны ёсць побач, яны працягваюць нам свае сэрцы з далёкіх краёў і краін.

Рыбакі Чукоткі шлюць чарнобыльскім дзецям ікру, узбекскія садаводы — свае фрукты, мёд. Азербайджанцы запрашаюць дзяцей на адпачынак, а расіяне — на лячэнне. Немцы шлюць харчаванне, амерыканцы — вітаміны. Бельгійцы аб'явілі новую праграму «Сцяжына надзеі», а еўрапейскія скаўты — акцыю салідарнасці з дзецьмі Чарнобыля.

З далёкага Нью-Йорка прыехаў да нас святар Паул Мор з сям'ёй. Мы паказалі ім хворых дзяцей, і трэба было бачыць, як слязліва ўспрымалі яны дзіцячыя пакуты. Падумалася: Божа, калі ж мы ўсе разам навучымся гэтак душэўна перажываць чужы боль? Паул-сын Мор тры дні сядзеў у адной палаце дзіцячай анкалогіі каля паміраючай дзяўчынкі. Спяваў ёй песні, расказваў казкі, танцаваў перад ёй, апавядаў пра свой горад. Пасля яны перапісваліся. І пісьмы Паула сталі найлепшымі лекамі для Наташы. Яна пачала ўсміхацца і нават прыбавіла ў вазе. Засвяцілася зорачка надзеі. Але хвароба чорнай птушкай наганяла яе...

У мінулым годзе на Беларусі памерла сто дзевяць тысяч дзяцей. Не хочацца параўноўваць гэту лічбу з іншымі гадамі, як гэта робяць афіцыйныя асобы. Горка ад уяўлення, што цяпер над намі лунаюць нераскрытыя чалавечыя душы. Пакінулі рэальны свет дзеці, якія не паспелі сказаць «мама», якія не раскрылі свае таленты ды проста не спазналі радасці жыцця. Ці ёсць у нас апраўданне перад імі?

У пошуках адказу на гэта цяжкае пытанне і адбудзецца наша пакаянне, ачышчэнне. Без гэтага ці можа быць рух наперад, тым больш да светлага будучага з чалавечым тварам?

Дзеці — цярплівы і пакорны народ, паслухмяны ў большасці сваёй. Але ж хіба можна злоўжываць гэтымі якасцямі, не цаніць іх? Падобна, багата хто з дарослых забываецца, што сам быў малым, што ў дзяцінстве закладваюцца асновы жыцця. Бо як жа, чым не гэтым, растлумачыць абыякавасць і чэрствасць дарослых да дзяцей. А яны — на кожным кроку. Вось і множацца ў нашым «гуманным» грамадстве дзеці-падкідышы, дзеці-сіроты пры жывых бацьках, дзеці — маральныя ўроды. А бязвінныя чарнобыльскія заложнікі — гэта зноў жа праява нашай прагнілай сістэмы.

Чарнобыль балюча стукае ў сэрца. І нават цяпер ніхто не ведае, як загнаць чарнобыльскага джына ў бутэльку. Ад гэтага сумна і страшна, горка і крыўдна. Але ж не дай, Божа, нам канчаткова згубіць веру і надзею. Без іх — мы не людзі. А калі страцім усё-ткі апошні праменьчык надзеі, то нашы дзеці, веру ў гэта, пачнуць самі шукаць яго. Але пры тым праклянуць нас. Не забывайма пра гэта, калі хочам звацца людзьмі, калі хочам, каб жыла Беларусь.

Уладзімір ЛІПСКІ,
старшыня праўлення Беларускага дзіцячага фонду.

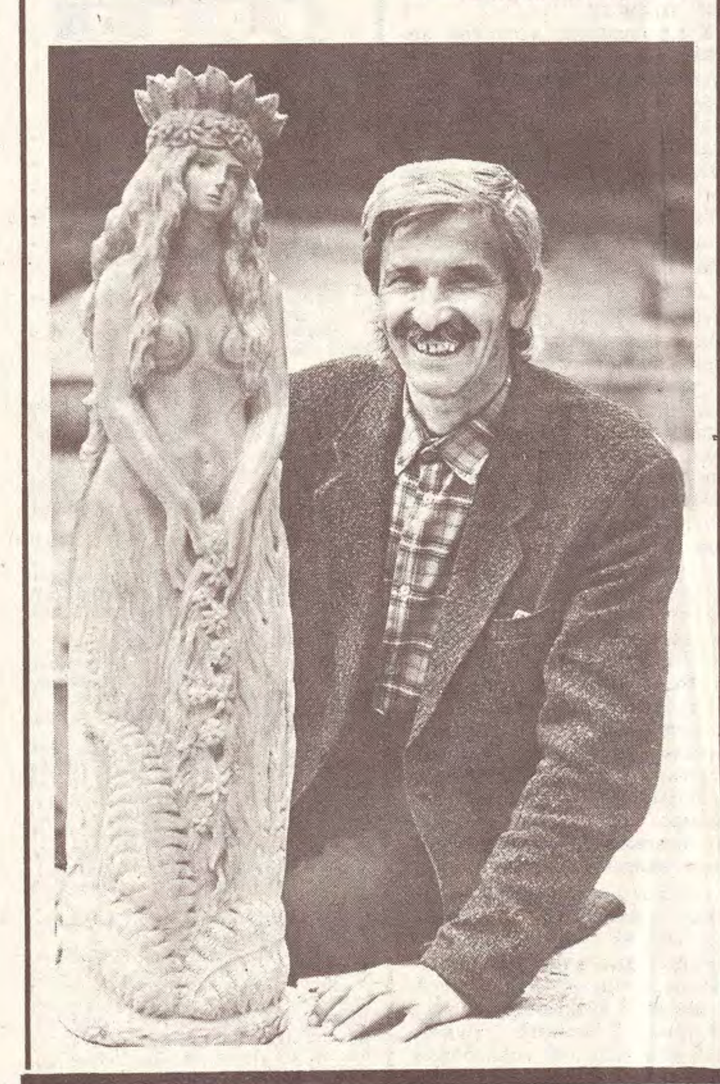

УСЁ МОГУЦЬ МАСТАКІ!

Героі гэтых фотаздымкаў працуюць, як кажуць, у розных галінах, але іх аб'ядноўвае мастацкі густ, назіральнасць, прафесіянальнае майстэрства.

Грымёр Беларускага тэлебачання Любоў ЦЕРАХАВА можа за лічаныя хвіліны ператварыць артыста ў казачнага персанажа. Значна больш часу спатрэбіцца мінскаму ўмельцу Міхаілу КОРАБАВУ, каб выразаць з дрэва зачараваную царэўну. Артыст Уладзімір МІШЧАНЧУК, якога грыміравала Любоў Церахава, высока ацаніў яе ўменне. А пра майстэрства Міхаіла Корабава мы пачулі добрыя водгукі на выстаўцы народных умельцаў у мінскім Палацы мастацтва.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

Фатум або свабода?

Загадкавае. Неверагоднае. Фантастычнае

ТАК, ЁСЦЬ СВЕДЧАННІ, і іх дастаткова, таго, што аб падзеі можа стаць вядома задоўга да яе здзяйснення. Гэта можа азначаць толькі адно: падзея задоўга да свайго ўвасаблення ўжо з'яўляецца нейкай рэальнасцю. На думку аб непазбежнасці прадвызначанага наводзіць і марнасць спроб пазбегнуць таго, што было прадказана.

Неяк Даміцыян (рымскі імператар), расказвае Святоній, спытаў астролага Асклетарыёна, які лёс чакае яго самога, астролага. Той адказаў, што хутка яго разарвуць сабакі. Імператар рассмяяўся і загадаў тут жа забіць Асклетарыёна. Задаволены, што яму ўдалося змяніць прадвызначанае лёсам, Даміцыян у той жа дзень за вячэрай расказаў сябрам аб сваёй перамозе. Усе пачалі навыперадкі захапляцца імператарам, яго знаходлівасцю і смеласцю. Толькі мімічны акцёр Лацін не падзяляў агульнага захаплення. Гэта заўважыў Даміцыян.

— Калі я ішоў сюды, — загаварыў акцёр, заўважыўшы на сабе цяжкі погляд імператара, — я праходзіў міма плошчы, дзе спальваюць нябожчыкаў. У той момант туды якраз прынеслі астролага. Яго паклалі на касцёр, але моцны вецер пагасіў полымя. І тады я ўбачыў, як зграя сабак рвала паўспалены труп.

Гэтак жа марна Пушкін усё жыццё спрабаваў пазбегнуць прадказанай яму пагібелі на трыццаць сёмым годзе жыцця ад «белага чалавека», «белага каня» або «белай галавы». Аб тым, што, будучы чалавекам з містычным пачуццём, ён глыбока разважаў пра гэта, гаворыць яго верш «Песня пра вешчага Алега». Гаворка ў ім ідзе пра рэальную гістарычную падзею, якая ўпамінаецца ў адным з рускіх летапісаў. «Вешчуны прадказалі князю, — пісаў летапісец, — што яму суджана памерці ад любімага каня свайго. З таго часу ён не хацеў ездзіць на ім. Мінулі чатыры гады, восенню пятага Алег успомніў аб прадказанні і, пачуўшы, што конь даўно памёр, пасмяяўся над вешчунамі. Захацеў бачыць яго косці, стаў нагою на чэрап і сказаў: можа, яго мне баяцца? Але ў чэрапе засталася змяя, яна ўджаліла князя, і герой памёр».

Я ўжо гаварыў аб амерыканскай прадказальніцы Джэйн Дыксан. Яе прадказанні небяспекі і смерці не былі сакрэтам для тых, каго яны датычылі. Некалькі разоў яна сама імкнулася папярэдзіць іх аб гэтым. Дарэмна. Паведамленні гэтыя як бы самі сабой блакіраваліся і губляліся, не дасягаючы таго, каму былі адрасаваныя. Так, дарэмна старалася яна паведаміць Роберту Кенэдзі на працягу цэлага тыдня да самага яго забойства аб небяспецы. Такімі ж марнымі аказаліся яе намаганні папярэдзіць іракскага караля Фейсала, якому яна нават спецыяльна пазваніла з Амерыкі. Не мінула і месяца, як кароль быў забіты.

Існуе шмат фактаў і назіранняў, якія сведчаць аб непазбежнасці падзей, што ляжаць у будучым, аб марнасці любых намаганняў прадухіліць або пазбегнуць іх. У старажытным Шумеры, дзе ўзнікла ўяўленне аб «скрыжалях лёсу» і яго нязменнасці, існавала ўяўленне аб датах спрыяльных і неспрыяльных, аб днях удачы або няшчасця. На адной з гліняных таблічак, што дайшлі да нас, чалавек апраўдваўся перад царом, чаму ён не рашыўся адправіцца ў дарогу, калі яму было прадпісана. Дзень гэты, тлумачыў ён, быў «нядобры для падарожжаў».

Ці азначае гэта, што, адышоўшы ад дзейнасці ў неспрыяльны дзень і тым самым пазбегнуўшы няшчасця, магчыма парушыць прадвызначанае ў «скрыжалях лёсу»?

Гэта ўжо зусім іншае альтэрнатыўнае бачанне будучага. Будучае не фатальнае, у ім заключаны як бы нейкі набор магчымых падзей. Ад выбару, ад рашэння самога чалавека залежыць, якія з іх стануць рэальнасцю.

Ці сапраўды будучае альтэрнатыўнае, г. зн. з'яўляецца веерам магчымых варыянтаў? Я спытаў пра гэта Інгу П.

— Я думаю, тое, што прызначана, асабліва калі гэта было ўжо ўспрынята з будучага, здзейсніцца, што б чалавек ні рабіў, як бы ні спрабаваў пазбегнуць гэтага. Могуць быць варыянты, але асноўны малюнак захаваецца. Гэта не «некалькі будучых», а, хутчэй, некалькі, можа, мноства варыянтаў, але на адну тэму. Чалавек вольны выбраць толькі той або іншы варыянт у рамках адной рэальнасці. Такі выбар можа быць зроблены і выпадкова, калі чалавек сам не падазрае, што ад яго малазначнага, як яму здаецца, учынку або слова можа залежаць нешта ў яго лёсе.

— Што ж адбываецца тады, — пытаю я, — з тупіковымі варыянтамі, з тымі, якія не рэалізаваліся?

— Яны згортваюцца і жывуць незалежна ад нас. Жывуць паралельна, ствараючы ў наступным новую, так званую «кааліцыю магчымасцей». Шляхі, якія мы не выбралі, працягваюць існаваць побач з тым, па якім мы ідзём. Яны валодаюць велізарнымі патэнцыяламі, уплятаючыся ў наша жыццё новымі выпадковасцямі. Гэта як бы нябачны пласт рэальнасці, які прысутнічае незаўважна ў нашым лёсе. Незаўважна — для разумовай часткі свядомасці. Калі чалавек прымае рашэнне, робіць выбар на ўзроўні розуму, ён мае справу з тымі катэгорыямі, якія ён можа прааналізаваць, узважыць. Але ў той жа час нейкія глыбінныя структуры яго свядомасці, таксама адказныя за прыняцце рашэнняў, улічваюць і гэты нябачны пласт нерэалізаваных, патэнцыяльных варыянтаў яго лёсу. Інакш кажучы, уключаюцца механізмы, значна шырэйшыя за вядомыя нам лагічныя і рацыянальныя пабудовы.

Карціна шматварыянтнага, альтэрнатыўнага будучага процілеглая той мадэлі, пра якую я гаварыў да гэтага, — мадэлі, дзе ўсё фатальна, прадвызначана, зафіксавана раз і назаўсёды. Ці магчыма прымірыць або хоць бы сумясціць гэтыя два погляды? Дзве пазіцыі, дыяметральныя і пераканаўчыя ў роўнай меры?

Сучасным ведам знаёмыя аб'екты, якія могуць быць апісаны толькі так — пералікам прыкмет, што выключаюць адна адну. Так свет з'яўляецца адначасова і хваляй і часцінкай. Тое самае электрон. Ён — часцінка. І ў той жа час — хваля. Хоць і ў тым, і ў другім выпадку адно выключае другое.

З'ява, якая можа быць апісана прыкметамі, што выключаюць адна адну, называецца антынаміяй. Прынцып антынаміі вядомы не толькі ў навуцы. Для апісання духоўных рэальнасцей ім здавён карысталіся школы індуізму, будызму, хрысціянства. Так, па будыйскай традыцыі, аб адным і тым жа прадмеце могуць быць выказаны два процілеглыя меркаванні. Пры гэтым яны не павінны разумецца як супярэчнасць.

Мяркуючы па ўсім, будучае таксама можа быць апісана толькі як антынамія. Адны факты і назіранні сведчаць, што яно жорстка фіксаванае і нязменнае аж да фатальнасці. Іншыя паказваюць — будучае максімальна пластычнае, зменлівае і цалкам залежыць ад рашэнняў і дзеянняў чалавека.

Тое, што будучае антынамічнае, нам, прывыкшым, да іншага штодзённага вопыту, усвядоміць сапраўды цяжка. Але калі ў нейкай меры гэта ўсё-такі ўдаецца, магчыма, не пазбаўлена сэнсу і наступнае меркаванне. Я маю на ўвазе ўздзеянне падзеі, што ляжыць у будучым, на нашы намеры і ўчынкі, якія аддалены ад яе ў часе. Ці не з'яўляюцца некаторыя нашы намеры неўсвядомленай формай папярэдняга ведання, прадчуваннем падзеі, якая знаходзіцца ў будучым? Наша прадбачанне і з'яўляецца ў форме намераў, задум або жадання. Нам здаецца, што мы імкнёмся да мэты. У сапраўднасці ж, гэты вобраз з будучага дасягнуў, дакрануўся нейкіх структур свядомасці.

Вядома, што ў некаторых людзей намеры і планы ажыццяўляюцца часцей, чым у іншых. Ці не здольнасцю да неўсвядомленага прачытання будучага тлумачыцца з'яўленне ў іх намераў і планаў, якія збываюцца?

Упамінаючы аб антынамічнасці будучага, я разумею ўсю абмежаванасць спроб апісаць з'яву шматмерную ў сістэме слоўных, г. зн. двухмерных, плоскасных каардынат. Тое, аб чым тут гаварылася, наогул надзвычай вымушана становіцца набыткам слоў. Гэта галіна няслоўнага разумення, пазнання на шляхах унутранага вопыту.

Аляксандр ГАРБОЎСКІ.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

5 чэрвеня

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Трывожнае шчасце». Мастацкі фільм паводле рамана І. Шамякіна. 1-я серыя.
10.10. Ліра.
16.30. «Чорны заяц», «Што пачула мядуза». Мультфільмы.
16.50. «Калі сыходзяць снягі». «Дзень добры, Ральф!» Кароткаметражныя фільмы для дзяцей.
17.50. «Данчык». Дак. фільм.
18.20. Наш каментарый. Казырная сямёрка.
18.25. Панарама.
18.55. Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Днепр» (Днепрапятроўск). У перапынку — «Белыя і чорныя». Шашачны клуб. Прымаюць удзел экс-чэмпіёны свету па шашках А. Гантварг і Х. Вірсма.
20.50. Калыханка.
21.05. Тэлефестываль «Мінская брама». Спявае хор імя Г. І. Цітовіча.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета БССР.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Дзелавы кур'ер.
9.15. «Вохканне, уздыхі, жартачкі....». Свята частушкі.
9.45. «Вечны муж». Мастацкі фільм. 2-я серыя.
11.00. Разам з чэмпіёнамі.
11.15. Дзіцячы музычны клуб.
12.00. ТСН.
12.15. «Дзяржава — гэта я». Тэлеспектакль.
13.45. «Адарваныя ветрам ад кастра». Дакументальны фільм.
14.15. «Усе любяць цырк».
15.00. ТСН.
15.15. «Да расследавання прыступіць». Фільм 2-гі «Паклёп». 1-я серыя.
16.20. Л. Бетховен. Саната № 7 до мінор для скрыпкі і фартэпіяна. Выконваюць І. Перльман і Ж. Гугенхайм (Ізраіль).
16.50. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
17.50. ...Да 16 і старэйшым.
18.30. Мерыдыян.
18.45. Працяг перадачы «... Да 16 і старэйшым».
19.35. «Любімыя вальсы». Канцэрт.
20.00. Хто ёсць хто. Прадстаўляем кандыдатаў на пост Прэзідэнта РСФСР.
21.00. Час.
21.45. Мастацкі фільм. «Дарагая забава»
23.10. Кніжны двор.
0.45. ТСН.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.20. Фільм — дзецям. «Два клёны».
17.00. «Горад на Стэрле». Аб экалагічных праблемах Башкартастана.
17.50. Камера даследуе мінулае. «Рука Сталіна». Частка 2-я.
18.45. Да выбараў Прэзідэнта Расіі.
19.00. Футбол. «Дынама» (Масква) — «Спартак» (Масква). У перапынку — Весткі.
20.45. Добрай ночы, малышы!
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. «На схілах старажытнага вулкана».
22.00. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі.
22.35. «Сярэбраныя струны». Музычная праграма.
23.00. Весткі.
23.15. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.
00.15. «Закаханая рыбка». Мастацкі фільм.

6 чэрвеня

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. «Малюе Спартак Калачоў». Дак. фільм.
8.55. Пісьмовы экзамен па беларускай і рускай мовах за курс сярэдняй школы.
9.05. «Трывожнае шчасце». 2-я серыя.
16.30. «Граф Глінскі-Папялінскі». Спектакль Дзяржаўнага тэатра лялек БССР.
17.35. «Ціліпок», «Крылы, ногі і хвасты», «Вялікі Ух». Мультфільмы.
18.00. «Гудзёлка». Дак. фільм.
18.30. Селянін робіць выбар. Аб асацыяцыі кааператываў і сялянскіх гаспадарак «Любішчыцы». Івацэвіцкага раёна.
19.00. Панарама.
19.30. Зачытайце маё пісьмо...
19.35. Глядзіце «Тэлеаўкцыён».
19.45. «Дзякуй вам, людзі». Вынікі Усесаюзнай акцыі міласэрнасці і здароўя.
20.30. Тыдзень беларускага ўрада. Служба інфармацыі Савета Міністраў БССР паведамляе...
20.45. Калыханка.
21.00. «Нам рана жыць успамінамі». Фільм-канцэрт.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета БССР.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Паводле зводак МУС СССР.
9.20. Дак. фільм. «Учынак Несудзімава».
9.30. «Акцыя». Мастацкі фільм.
11.00. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
12.00. ТСН.
12.15. Кніжны двор.
13.50. «Селяніт». Дак. фільм.
14.00. Рок-урок.
15.00. ТСН.
15.15. «Да расследавання прыступіць». Мастацкі фільм. Фільм 2-гі «Паклёп». 2-я серыя.
16.25. «Калі вам за...»
17.10. «Вам, ветэраны...». «Яго пахавалі ў шар зямны». Дак. фільм.
17.55. М. Мяскоўскі. Сімфанічная паэма «Аластор».
18.15. Тэлемост «Масква — Сеул».
19.45. Выступае «Рускае трыо».
20.00. Хто ёсць хто. Прадстаўляем кандыдатаў на пост Прэзідэнта РСФСР.
21.00. Час.
21.45. Паводле зводак МУС СССР.
22.00. Кінапанарама.
23.35. Музыка і мода.
0.20. ТСН.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.20. Фільм—дзецям. «Варка».
17.00. «Дарогу выбраў сам». Мастак Андрэй Паздзееў.
17.45. Камера даследуе мінулае. «Рука Сталіна». Частка 3-я.
18.45. Парламенцкі веснік Расіі.
19.00. Футбол. ЦСКА — «Тарпеда». У перапынку — Весткі.
20.45. Добрай ночы, малышы!
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.50. Да выбараў Прэзідэнта Расіі.
23.00. Весткі.
23.15. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі.

УВАЗЕ ПАДПІСЧЫКАЎ!

Аб'яўляецца падпіска на газеты і часопісы на 1992 год для службовых патрэб ведамстваў, прадпрыемстваў, устаноў, кааператываў, навучальных устаноў і іншых арганізацый, а таксама — індывідуальных падпісчыкаў.

ПАДПІСКА НА РЭСПУБЛІКАНСКІЯ, ЦЭНТРАЛЬНЫЯ ВЫДАННІ І ГАЗЕТЫ, ЧАСОПІСЫ ІНШЫХ РЭСПУБЛІК ПРАВОДЗІЦЦА З 1 ЖНІЎНЯ ПА 1 ЛІСТАПАДА Г.Г. на любыя тэрміны, згодна з Каталогам газет і часопісаў.

Аплата кошту можа рабіцца ў растэрміноўку ў вызначаныя тэрміны да заканчэння падпісной кампаніі.

Падпісчыкам гарантуецца права пераадрасавання афармленай падпіскі, яе ануляванне, замена аднаго выпісанага выдання другім.

Падпіска прымаецца ў аддзяленнях «Саюздрук», усіх аддзяленнях сувязі, грамадскімі распаўсюджвальнікамі друку па месцы работы, вучобы, жыхарства, паштальёнамі, у кіёсках і магазінах «Саюздруку».

Пры немагчымасці наведаць месцы прыёму падпіскі, у Вас яе прымуць па тэлефоне або пісьмовай заяве ў раённых аддзяленнях «Саюздруку» або сувязі.

ДП «Мінская пошта» і аб'яднанне «Белсаюздрук» прапануюць Вам шырокую магчымасць падпісацца на 1992 год на тыя выданні, якія адпавядаюць Вашым інтарэсам або патрэбнасцям.

Дзяржаўнае прадпрыемства «Мінская пошта».
Рэспубліканскае аб'яднанне «Белсаюздрук».

НАДВОР'Е

5 чэрвеня

Усход, захад, даўжыня дня: Мінск — 4.41, 21.34, 16.53; Віцебск — 4.23, 21.32, 17.09; Магілёў — 4.31, 21.23, 16.52; Гомель — 4.36, 21.13, 16.37; Гродна — 4.57, 21.49, 16.52, Брэст — 5.07, 21.40, 16.32.

Сёння ўдзень па рэспубліцы воблачнае з праясненнямі надвор'е, на большай частцы тэрыторыі дажджы, магчымы навальніцы. Тэмпература паветра ў Гродна — 12—14, Мінску — 13—15, Брэсце — 14—16, Віцебску, Магілёве — 16—18, Гомелі — 19—21 градусы цяпла.

У наступныя двое сутак пераважна без ападкаў. Тэмпература паветра ўначы — 5—10, удзень — 16—21 градус цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ
СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Заява Прэзідыума ЦКК КПСС аб палітычных гульнях вакол перайменавання Ленінграда.

Пастанова Савета Міністраў БССР «Аб выданні ў рэспубліцы Кніг Памяці».

«Цана папраўкі». Інтэрв'ю з народным дэпутатам БССР другім сакратаром ЦК КПБ А. С. Камаем.

Пад рубрыкай «За радком рашэнняў з'езда» артыкул **«Аб наменклатуры, партыйных кадрах і кадрах партыі».**

«Немцы прыйшлі на «Паўднёвы Захад». Супрацоўніцтва паміж ФРГ і Беларуссю.

Рэцэнзія на фільм «Марынеска» пра Героя Савецкага Саюза камандзіра падводнай лодкі.

«Спінай да праблемы». Абараніць людзей ад СНІДа.

Дапамажыце! Пра дзяцей і пра нас.

Саюзная і рэспубліканская інфармацыя.

Афіша дня.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні неабавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Тыраж 102.822.
Індэкс 63850.
Зак. № 108

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12